

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Cercle de Relats

TREBALL FINAL DE GRAU

CLAUDIA GARÍ CARRERAS

TUTORA: CRISTINA GALVÁN FERNÁNDEZ

GRAU D'EDUCACIÓ SOCIAL

CURS 2015-2016, JUNY DEL 2016

AGRAÏMENTS

Compartir és viure, aprendre, estimar, emocionar-te, i entendre que la vida és un procés llarg que comença i acaba, passant per molts moments bons i dolents, però que tots tenen un perquè i una raó. Dona importància a compartir amb els altres, amb la gent que t'envolta.

En primer lloc, vull destacar que el treball està dedicat a la meva àvia Montserrat, qui m'ha ensenyat a caminar per la vida i m'ha portat a realitzar *Cercle de Relats*.

A més a més, vull agrair a totes les persones que han estat durant tot el procés, les protagonistes i participants que han compartit la seva història de vida i han fet possible el treball. Ha sigut una experiència inoblidable on hem compartit molts moments especials.

Amb tot això, donar les gràcies a la residència Nostra Senyora de Montserrat per confiar en la proposta i donar-me l'oportunitat d'elaborar *Cercle de Relats*, i sobretot a la Laura, per la seva predisposició i ajudar a fer-ho possible des d'un principi.

També, a totes aquelles persones que han cregut en el treball, les que m'han donat forces i m'han ajudat en tot moment per portar-lo a terme, a la meva família, sobretot a la Juani i al David, i amigues que dia a dia m'han recolzat.

I per acabar, a la persona que m'ha acompanyat en tot procés, la meva tutora per tot el suport i els consells durant la realització del treball.

RESUM

Les persones grans que viuen en una residència necessiten de l'atenció i el suport dels agents més directes com són la família i el personal que hi treballa diàriament. Les relacions familiars són la font bàsica de benestar i una de les condicions més importants per la seva qualitat de la vida.

El treball que es presenta a continuació es centra en la investigació sobre els vincles afectius que existeix entre resident i familiar de la residència de gent gran Nostra Senyora de Montserrat d'Olesa de Montserrat, a partir d'alternatives de l'elaboració conjunta de relats de vida.

La metodologia utilitzada és l'estudi de cas múltiple la qual investiga la complexitat i particularitat de quatre casos i experiències diferents, i per tant es parla de l'ús d'un mètode qualitatiu innovador que vol comprendre el fenomen sobre el vincle que existeix a una part dels agents de la residència, tot analitzant els seus afectes i resultats, i millorant el vincle a partir de la proposta.

PARAULES CLAU: gent gran, família, residència, vincle afectiu, relat de vida, reminiscència.

ABSTRACT

Old people who live in residences for elderly, need daily attention and support from their families, and the people working there. Family relationships are essential for the well-being of the old people, and one of the most important conditions for their life quality.

This project is based in the investigation of the affective bonds that exist between residents and their families from "Nostra Senyora de Montserrat" residence, with the use of different methods to elaborate their life story.

The methodology used in this project is the study of multiple cases which investigates the complexity and particularity of four cases and experiences. Therefore, an innovative qualitative method is used to comprehend the phenomenon about the existing bond among residents, families and the workers of the center, analysing the effects and results, and improving the bond with the help of this project.

KEYWORDS: old people, family, residences for the elderly, effective bond, life story, reminiscence.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	5
2. JUSTIFICACIÓ	6
3. MARC CONTEXTUAL I CONCEPTUAL	7
4. MARC METODOLÒGIC	17
4.1. JUSTIFICACIÓ DEL PARADIGMA D'INVESTIGACIÓ	17
4.2. DESCRIPCIÓ DEL DISSENY D'INVESTIGACIÓ	17
4.3. JUSTIFICACIÓ DE LA PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ	18
4.4. OBJECTIUS	19
4.5. MOSTRA I PARTICIPANTS	20
4.6. PLA DE LA INVESTIGACIÓ	21
4.7. RECOLLIDA DE DADES	22
4.8. PROCEDIMENT DE L'ANÀLISI DE DADES	31
5. CRONOGRAMA	34
6. RESULTATS OBTINGUTS	36
7. DISCUSIÓ DELS RESULTATS	41
8. CONCLUSIONS	43
9. BIBLIOGRAFIA	46
10. ANNEXES	48
10.1. ANNEX 1. ENTREVISTES SEMIESTRUCTURADES	49
10.2. ANNEX 2. GRAELLES DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DE LES SESSIONS	86
10.3. ANNEX 3. EXPLICACIÓ DELS RELATS	93
11. APRENENTATGES OBTINGUTS	98
12. AUTOAVALUACIÓ	99

1. INTRODUCCIÓ

Ens trobem davant una societat canviant, amb l'augment de l'esperança de vida que suposa un creixement de la població de gent gran i la necessitat de suports com és el context residencial.

A partir d'aquest supòsit neix *Cercle de Relats* el qual es situa dins de la residència Nostra Senyora de Montserrat, amb el propòsit d'elaborar relats de vida de manera conjunta amb el grup de persones de gent gran i el seu entorn directe, la família per tal de millorar el vincle afectiu. D'aquesta manera, el present treball pretén investigar la situació actual del vincle a partir de la implementació d'un programa dirigit a la realització de relats de vida, per tal de poder analitzar i avaluar tot el procés i els resultats establerts, i saber si és un projecte de millora dins del context de la residència de gent gran.

Per aconseguir-ho es tractarà d'augmentar l'autoestima i la satisfacció de la persona resident tot activant els records de vida a partir del treball de reminiscència, de fomentar la comunicació i participació de la família i implicar als diferents agents de la residència, i així trencant amb les visites rutinàries a partir de la realització de relats de vida.

En aquest cas, el projecte s'aplica a quatre persones i les seves respectives famílies en concret, les quals viuen tot el procés i on s'evidencia el fet de que sigui una proposta de millora i una eina important a treballar. Del cert, *Cercle de Relats* és un punt clau a la realitat existent, el qual intenta millorar les relacions de tots els agents implicats com són les persones grans, els seus familiars i el personal professional de la residència. A més a més, es parteix de que és una proposta totalment nova ja que mai s'ha projectat una temàtica com aquesta dins la residència Nostra Senyora de Montserrat.

Tanmateix, a nivell professional com a educadora social s'adquiriran molts aprenentatges nous dels quals s'aniran construint poc a poc d'experiència i vivència.

Així, és un projecte real que s'implementa a varies persones i famílies, amb el propòsit d'avaluar i així poder millorar el fenomen treballat. D'aquí el nom de *Cercle de relats*, on tracta de millorar el vincle a partir de la construcció de relats de vida.

És doncs una proposta possible i generadora de coneixement on es vol potenciar i millorar el vincle afectiu, és a dir, es treballa en tot moment la convivència amb l'entorn directe de la persona resident.

2. JUSTIFICACIÓ

La proposta de treball és una experiència clau tant a nivell personal, com professional i acadèmic ja que té un contingut molt important en les tres branques.

Per una part, la motivació sobre la proposta a realitzar és a nivell d'interès personal, per part d'un familiar que resideix dins d'aquest context de residència des de fa bastants anys, en aquest cas l'àvia materna. Per tant, es parteix d'una experiència viscuda des de molt a prop i a més d'una realitat que existeix actualment dins de les residències de gent gran, en referència al tracte entre la persona resident i el seu entorn directe, la família i professionals, i així com les visites les quals passen a ser rutinàries i una via morta en quant a comunicació, tenint en compte davant la societat amb la que ens trobem.

En referència a nivell acadèmic, s'han treballat aspectes i característiques del grup de persones grans però mai encaminades a la proposta d'investigació que es vol tractar en aquest treball però tampoc al context de residències, i per tant és un treball interessant però difícil de realitzar basat amb l'estudi previ i constant, i la pràctica i posada en marxa, la qual ajudaran a potenciar tots els coneixements adquirits de tot el Grau d'Educació Social.

Per altre banda, a nivell professional com educadora no s'ha treballat amb gent gran, tot i que és un grup de persones de les quals ens comuniquem constantment, molt fàcilment, tant sigui a nivell personal per part de la família com a persones conegudes.

Així doncs, és tot un repte ja que és una bona oportunitat per posar en pràctica tots els aprenentatges de tot el grau d'Educació Social, d'anar construint experiència i adquirir nous coneixements dins de l'àmbit de l'educació amb famílies i gent gran.

3. MARC CONTEXTUAL I CONCEPTUAL

3.1. MARC CONTEXTUAL

La proposta *Cercle de Relats* es dirigeix a la residència d'avis Nostra Senyora de Montserrat, situada al Carrer Colón número 149 d'Olesa de Montserrat (08640), un municipi amb una població de 23.543 habitants, a la província de Barcelona (Catalunya, Espanya), situat a la comarca del Baix Llobregat.

La residència d'avis Nostra Senyora de Montserrat va ser creada el 1928 per Lluís Puigjaner i Vidal destinada a l'atenció a la gent gran com a residència assistida, i és de caràcter privat amb places subvencionades. Actualment s'hi troben un total de 54 persones residents.

3.2. MARC CONCEPTUAL

El present marc teòric s'exposen de manera contextualitzada els conceptes essencials per poder treballar i entendre *Cercle de Relats*, els quals són, *gent gran*, *residència*, *família* i *vinde familiar*, *relats de vida* i *reminiscència*.

Es parla de **gent gran** amb edat avançada que presenta els atributs psicològics i socials de l'etapa de vellesa. Els éssers vius neixen, creixen, viuen, envelleixen i moren, formant un cicle vital que varia en funció de l'espècie. Així doncs, la persona passa per les etapes de la infància, la joventut, l'edat adulta i la vellesa, darrera etapa prèvia a la mort. El procés pel qual s'arriba a la vellesa és l'envelliment, objecte del projecte *Cercle de Relats*.

Així doncs, el grup de persones de gent gran, agents de la proposta de treball, es troben davant de l'etapa de vida de la vellesa. Com comenta Fernández-Ballesteros (2004) la vellesa és un estat en la vida la qual "conlleu una serie de situaciones conflictivas: la jubilación, la pérdida de seres queridos, la marcha de los hijos, con frecuencia la enfermedad crónica y lo que es peor, un conjunto de polipatologías, en ocasiones discapacidad y dependencia y, desde luego, mayor proximidad a la muerte, y todo ello junto a otros más eventos negativos que ocurren casi inevitablemente. Es lógico pensar que todos esos eventos producirán en los individuos que los sufren reacciones afectivas negativas: depresión, soledad, malestar, en definitiva, sufrimiento" (Fernández-Ballesteros, 2004, p.7).

Aquesta qüestió té a veure amb la *teoria de desafecció* (Cummings & Henry, 1961) la qual parla sobre que és la mateixa persona qui busca aquest distanciament al veure el seu propi declivi funcional i que és un procés normal en tots els individus. Suggereix que el subjecte que envelleix va perdent interès vital pels objectes i activitats que li possibiliten una interacció social i es produeix una apatia emocional sobre els altres i, al mateix temps, el subjecte es tanca en els seus propis problemes.

A més a més, Cummings & Henry (1961) exposen la *teoria de la desvinculació* o el *descompromís*, on es tracta l'individu com subjecte biològic que va deteriorant-se biològicament, psíquicament i socialment, és a dir, la persona va entrant en anys, creix de la força que tenia i es va retirant de la vida afectiva, finalitzant en un retir que l'allunya de la interacció social. D'aquesta manera es parla d'una desvinculació amb tot el que l'envolta.

Així doncs, com diu Fernández-Ballesteros (2004) les persones grans poden arribar a aquestes situacions conflictives, ja sigui per una concepció de desafecció o de desvinculació.

En aquest cas, una de les teories que marquen el cicle vital de la persona és la *teoria del desenvolupament vital* també anomenada *teoria del cicle vital* o de la *continuitat* (Erikson, 2000), on la persona gran no és més que una prolongació de les etapes anteriors que tota persona ha viscut indiscutiblement.

Aquest té una forta atmosfera psicologista: si cada un és el resultat del que va ser anteriorment és evident que la vellesa està determinada pel passat (Minois, 1987). Això vol dir que cada persona té, viu i experimenta un cicle vital que es manifesta per etapes i on ha manifestat una determinada conducta. Per tant, el passat, el present i el futur es troben entrellaçats, i d'aquesta manera es pot predir la manera de ser de la persona gran. Segons Sáez (1986) aquesta teoria adquireix un paper preponderant en l'autodeterminació de les persones grans per mitjà de l'educació social, l'animació sociocultural, entre d'altres plataformes similars provocadores d'aprenentatges actius i oberts.

Per poder entendre aquest aspecte de la persona, s'ha de tenir en compte davant de quin context es troba, el canvi de la pròpia llar plena d'experiències viscudes, a un espai completament diferent, a una residència, un espai institucionalitzat on a més a més hi viuen altres persones.

Es parla de **residència** com una institució en la que viuen temporal o permanentment persones grans, la gran majoria de les quals amb un determinat grau de dependència. Aquesta, ofereix serveis de desenvolupament personal i atenció sociosanitària amb l'actuació d'un equip de professionals especialitzats, agents claus dins del context.

En aquest àmbit és important el paper de l'educació social. Com comenta Agudo Prado (2008) "la educación social se ha consolidado en la sociedad española como una área de intervención que favorece el bienestar social y asegura la integración económica, cultural y social de los ciudadanos. Entre los diversos ámbitos de intervención socioeducativa se encuentra el de las personas mayores, orientada a favorecer la participación, el desarrollo y la auto-realización del ser humano en esta etapa de la vida." Tot un repte tenint en compte el concepte de vellesa. Així doncs, la intervenció socioeducativa amb el grup de persones grans és fonamental, tot tenint en compte la societat que envelleix.

En aquest cas, l'educador social es coordina amb altres professionals (metges, auxiliars de geriatría, infermers, fisioterapeutes, treballadors socials, psicòlegs, terapeutes ocupacionals, etc.). Es parla de tres branques molt semblants en quant a treball, com són la del terapeuta, el psicòleg i l'educador social, ja que comparteixen objectius i diverses metodologies.

A partir de l'educació social es tracta d'implicar a les persones amb objectius comuns, utilitzar i potenciar les relacions com a motor de creixement personal, grupal i comunitari, a través d'activitats com és en aquest cas, l'elaboració de relats de vida.

Però el principal agent clau de la persona resident dins del context de residència és la **família**, la qual ajuda a mantenir un òptim nivell de satisfacció i es visualitza com un factor de qualitat de vida.

D'aquesta manera, les relacions familiars són una font essencial de benestar i una de les condicions més importants per a la qualitat de vida de la persona. Però, quan la protagonista passa a viure a una residència sembla que la figura dels familiars s'esvaeix, i existeix encara en la nostra societat la creença d'abandonar i oblidar al familiar gran.

Així doncs, quan es pren la decisió d'institucionalitzar al familiar es parla d'un canvi de rols a nivell familiar ja que canvia la dinàmica, i la família ha d'adaptar-se a la nova situació d'atenció.

En aquest cas, Camdessus, Bonjean i Spector (1995) plantegen una anàlisi de les crisis de les famílies. El concepte de crisi es defineix com una pèrdua d'equilibri en el sistema, que veu qüestionat el seu mode de funcionament habitual i conegut (Caillé & Rei, 1990). Es tracta doncs, d'un canvi en els rols que han estat definits al llarg del temps després de diferents negociacions i conflictes, on la família ha de qüestionar i renegociar el seu mode de funcionament, i fins i tot modificar les seves expectatives mútues. Però, quan una persona ingressa en un centre residencial no deixa de ser membre de la seva família i tampoc oblida o deixa enrere la seva vida anterior (Leturia, Inza & Hernández, 2007).

Els models actuals d'atenció a la persona gran i de qualitat assistencial plantegen la necessitat de proporcionar a la persona gran una cura holística, això és que parteixi de la base que la persona no és un individu aïllat, sinó que és un ésser social la família del qual ocupa un lloc privilegiat en les seves relacions. D'aquesta manera, quan la persona forma part d'un centre, es té en conta a ella, la seva història i la seva família, per això la intervenció ha d'anar dirigida també als nuclis directes com la família.

Les relacions familiars són una de les fonts principals de suport per les persones grans claus per la millora de benestar individual. S'ha de tenir en consideració els canvis socials que han influït en el comportament de suport de les famílies, així com el paper de la dona a la societat, la disminució de la mortalitat, la major fluïdesa en la planificació dels esdeveniments vitals, entre d'altres.

S'ha de tenir en compte, tal i com assenyalen Sison, Aparicio i Aguinaldo (2012) que totes les famílies tenen la seva història prèvia, és a dir, models de funcionaments, estils de comunicació, normes i regles, que han determinat les relacions entre els membres al llarg de la seva vida com a sistema.

Davant la concepció de família s'esdevé una interacció considerada com unitat del sistema relacional familiar. Com bé diuen Ackerman i Jackson (1970) "cada familia tiene, al igual que cada persona, su propio tipo de movimiento fisiológico, crecimiento y estilo de cambio." (p.65) És a dir, els membres de cada família van construir una xarxa interactiva familiar, basats amb elements perceptius, verbals, afectius, d'integració, de distanciament, entre d'altres. Uns més significatius que altres, i d'aquesta manera es formen subsistemes.

Entenem que el sistema de suport social de les persones grans consisteix en tres subsistemes que contribueixen a satisfer les necessitats de les persones grans.

En primer lloc, el suport *informal* el qual consta de l'entorn més directes, és a dir, la família, els amics i veïns. En segon lloc, el suport *formal* directe dels organismes públics i associacions privades. I finalment, el suport *semiformal dirigit* de les organitzacions que vinculen la persona a la seva comunitat. Aquestes xarxes de suport social donen suport en quant al suport emocional, l'instrumental, de resolució de problemes i d'orientació.

Així, el paper de la família és bàsic i necessari, el qual proporciona vincles afectius i relacionals que són fonamentals per al benestar de la persona. Com assenyalen Leturia et al., (2007) “la familia proporciona también vínculos afectivos, emocionales y relacionales, imprescindibles para el bienestar y la satisfacción de la persona mayor. El mantenimiento de estos vínculos, de este apoyo natural, reduce la vulnerabilidad del individuo frente a diferentes factores estresantes –físicos y mentales– y permite hacerles frente con más capacidad de afrontamiento” (p. 133).

Així doncs, la quantitat i qualitat dels contactes socials de tots els agents directes influeix positivament de cara a aspectes com la salut, la moral, el benestar i la qualitat de vida. Per això, es considera que el rol de la família és bàsic i necessari, però “este apoyo afectivo que da la familia no es sustituible, a pesar de que desde el centro se le dé también apoyo emocional y afectivo, pero siempre será a otro nivel diferente al que lo ejerce la familia” (p.133).

Es refereix a suport en quant el vincle afectiu, el suport emocional, el relacional i l'instrumental. En primer lloc, es dirigeix el vincle afectiu com a identitat personal, a la continuïtat del passat al futur, tot proporcionant escolta i afecte. En segon lloc, el suport psicoafectiu o emocional, tot interessar-se pel seu estat i per l'adaptació al centre, donant-li suport per integrar-se al centre. En tercer lloc, el suport relacional-informacional, dirigit a les visites, la companyia, tot mantenir-se en contacte amb la seva realitat, amb el seu entorn, informant sobre tots els temes que l'envolten com l'explicació dels fets que ocorren al seu barri. I finalment, el suport instrumental el quant ajuda material proporcionant el que necessiti o, ajudant a que la persona ho adquireixi.

Per tant, dins de l'àmbit residencial la família ha de considerar-se com un nucli fonamental d'intervenció, aspecte clau que es treballa en el present projecte.

Tot i així, s'ha de tenir en consideració els canvis que succeeixen i les dificultats que els **vincles familiars** travessen i que afecten en quant a suport familiar, com ara són: la disminució del nombre de membres en la família, la limitació de la disponibilitat dels familiars, l'allargament de l'edat de les persones grans, per tant es parla de compromís i suport, la mobilitat geogràfica de les persones, i els canvis en el rol en la família.

Cal destacar la societat amb la que ens trobem, tal i com assenyala Bauman (2008), ens trobem en la Modernitat Líquida, en una societat sempre canviant, plena d'incertesa, sobretot en quant a la por d'establir relacions duradores i a la seva fragilitat, és a dir, de la precarietat dels vincles humans en una societat individualista i privatitzada marcada pel caràcter transitori i volàtil de les seves relacions, on es impescindible treballar la millora dels vincles humans.

Així doncs, el problema en aquesta nova etapa del cicle vital familiar pot sorgir, afirma Wynne (1991) quan "la qualitat del tracte és inadequada o proporciona un ajustament deficient entre les persones en l'època en què intervenen aquests canvis" (p. 146), és a dir, no es tracta només de compassar els processos del cicle de desenvolupament de cada un dels sistemes que formen la família, els quals són sistemes complexos perquè integren una varietat de membres en la seva composició i on es barregen diferents vincles, sinó que a més a més es tracta de sistemes amb història, que han anat creant la seva pròpia trama de relacions i vincles al llarg del temps i que ara es poden posar en qüestió. D'aquesta manera, es produeix un solapament de processos entre les necessitats d'atenció que té la persona gran, el sistema familiar i els individus del que componen (Navarro, 2004).

Davant aquesta situació s'ha de treballar amb la mutualitat, el quart component epigenètic dels processos relacionals familiars, és a dir, la pauta relacional que permetrà a les famílies poder resoldre i acordar els canvis que afecten la seva organització davant els nous esdeveniments que se'ls imposen. La mutualitat "comença amb el reconeixement de dificultats que no es poden resoldre en el marc de formes de relació anteriors, i implica una renegociació i, de vegades, una transformació en noves pautes de tracte" (Wynne, 1991, p. 148).

Així, la primera tasca per a cada membre de la família consistirà en prendre en consideració com ha funcionat en la seva relació amb els altres membres del sistema, quines són les seves necessitats i les dels altres, i com vol i pot participar en la nova organització. Moltes de les situacions de conflicte que es reconeixen en la pràctica provenen d'aquesta manca de negociació, el nou ordre de funcionament és imposat a una persona per la resta del sistema o

s'accepta la situació sense avaluar les possibilitats, els recursos o els canvis que van esdevenint.

En aquest cas, una de les teories a destacar és la *teoria de l'activitat* idea definida per Leontiev (1981) enfocada a que la persona es sent més feliç quant més activitat tingui, és a dir, en aquest cas la gent gran envelleixen més feliços si continuen participant socialment i si mantenen una activitat que propici la motivació, com l'elaboració de **relats de vida**.

El relat de vida es basa en la creació de la pròpia història de vida, pronunciat en primera persona amb les pròpies experiències de la persona, i busca conèixer tot el que l'envolta.

L'expressió *relat de vida* es va introduir a França fa un parell de dècades. Fins llavors el terme consagrat a les ciències socials era el de *història de vida*, però aquest terme tenia l'inconvenient de no distingir entre la història viscuda per una persona i el relat que ella podria fer d'aquesta història a petició d'un investigador, en un moment determinat de la seva història (Bertaux, 2005, p. 9).

És doncs, el resultat d'una forma peculiar d'entrevista, en aquest cas narrativa, en el que l'investigador demana a una persona que expliqui tota o una part de la seva experiència viscuda. Així doncs, es denomina relat de vida des del moment en què un subjecte explica a una altra persona, investigador o no, un episodi qualsevol de la seva experiència viscuda. Per explicar bé una història cal plantejar descriure les seves relacions recíproques, explicar les raons per les quals actuen; descriure el context de les accions i les interaccions; elaborar avaluacions sobre les accions i els actors mateixos. Són descripcions, explicacions, avaluacions, sense ser formes narratives, formen part de qualsevol narració i contribueixen a elaborar els significats. Es basa, en explicar la història de vida a partir d'una successió d'esdeveniments i de situacions viscudes, "en certa manera la seva columna vertebral definida d'aquesta manera com a línia d'una vida" (Bertaux, 2005, p. 38).

En aquest cas, cal que l'investigador tracti de minimitzar la seva intervenció en el text del relat, és a dir, ha de ser el més pròxim possible a les paraules de la protagonista, tal i com descriu Atkinson (1998), com "el método de investigación cualitativa para reunir información sobre la esencia subjetiva de la vida entera de una persona [...] Un relato de vida es una narración bastante completa de toda la experiencia de vida de alguien en conjunto, remarcando los aspectos más importantes" (p. 50-51).

Per Berk (2010) s'ha d'interioritzar i interpretar les experiències particulars mitjançant la reconstrucció i la comparació, és un dels mètodes més poderosos que té l'ésser humà per aconseguir la comprensió pròpia i compartir significador. Totes les narracions són fonamentals en qualsevol activitat social. A més, Ohler (2008) assegura que narrar proporciona una metàfora poderosa, una estructura i un conjunt de pràctiques que permet establir relacions amb els altres agents, com en aquest cas de la feina, de les famílies. D'aquesta manera, el relat de vida tracta de la història d'una persona, la qual començaria pel naixement, fins i tot per la història dels pares, el seu entorn, és a dir, pels seus orígens socials. S'estendria a tota la seva història. En cada període d'aquesta història el relat descriuria no només la vida interior del subjecte i les seves accions, sinó també els seus contextos interpersonals i socials. Aquesta representació es troba present en la nostra cultura des de la publicació de les *Confessions* de Jean-Jacques Rousseau: és la de l'autobiografia (Rousseau, 1782).

En tot moment, es parla d'un instrument d'adquisició de coneixements pràctics, amb la finalitat d'orientar cap a les descripció d'esdeveniments viscuts en primera persona en diferents contextos desenvolupats. I a més a més, aquesta eina és un model basat en les observacions, fructífer en descripcions de mecanismes socials i en propostes d'interpretació, més que d'explicació dels fenòmens observats i de la situació.

I amb tot això, no es pot treballar sense tenir en compte la **reminiscència**, imprescindible per a poder desenvolupar tots els aspectes de la vida de la persona.

El concepte sobre revisió de vida i de reminiscència ha sorgit de Butler (1963) el qual defineix la revisió de vida com “un proceso mental que ocurre de manera natural, en el cual se traen a la consciencia las experiencias pasadas y los conflictos sin resolver” (p.66). Així doncs, considera que es tracta de processos normals del desenvolupament de les persones grans.

D'aquesta manera, subratlla la importància de la reminiscència i la revisió de vida com a procés psicològic per aconseguir l'adaptació exitosa dels adults grans a través de les diferents etapes de la vida. A més de l'augment de la reminiscència en la gent gran, entès com l'acte o procés de recordar el passat i això el va portar a postular que es devia a la presència universal d'una experiència interior o procés mental de la revisió la vida sobre un mateix. A partir d'aquestes observacions, va conceptualitzar la revisió de la vida com una forma espontània o procés natural “que se caracteriza por el progresivo retorno a la consciencia de las experiencias pasadas, y, en particular, el resurgimiento de conflictos no resueltos” (p.66).

Més tard, va conceptualitzar la revisió de la vida com un procés d'intervenció terapèutica, en el qual a través del record autobiogràfic, revisant la vida, podria ajudar els adults majors en la tasca de “clarificar, profundizar y encontrar el sentido de lo obtenido en toda una vida de aprendizaje y adaptación” (Butler, 1974, p. 531).

És una part natural de les vides de la gran majoria de persones, és a dir, un mitjà per poder establir vincles amb els altres, poder compartir activitats i reflexionar junts. Tot i que la reminiscència no té un enquadrament teòric definit s'aplica en diferents situacions en la gent gran i presenta resultats molt favorables a la seva implementació.

En aquest cas, es parla de treballar el vincle entre la persona gran i el seu familiar, tot construint conjuntament la pròpia experiència vital. Al ser personal i particular actua com un camí a través del qual es pot conèixer i valorar ràpidament les persones implicades. Per tant, la construcció de la història de vida implica la participació de persones significatives, com són les famílies.

Per això, la utilització de la reminiscència afavoreix l'establiment i mantenició de les relacions interpersonals. Un dels beneficis de la implementació d'aquest concepte alhora de realitzar relats de vida és el funcionament social, les relacions familiars, la comunicació, la memòria, la satisfacció i benestar, l'adaptació a les activitats del dia a dia, entre d'altres.

En aquest cas, les persones tenen la capacitat i necessitat de recuperar, elaborar i difondre narracions d'un mateix. Són records, és a dir, construccions de diferents períodes narrats. (Bluck, 2003) Algun factor, circumstància o element ha d'iniciar aquest procés, denominats factors desencadenants. Una vegada que els records estan preparats, es treballen com a modes de reminiscència.

Els records es troben immersos en diversos contextos socials, tant per influència sociocultural, com institucional, com familiar. Aquests records un cop localitzats són filtrats a partir d'una sèrie de diferències individuals que tenen el poder de modular moltes característiques importants. El procés de reminiscència té un propòsit més enllà del simple record, és a dir, la reminiscència compleix funcions particulars per a cada persona. Finalment, produeix un resultat tant positiu com negatiu (Serranoab et al., 2010).

D'aquesta manera, la narració de la vida d'un mateix és una eina essencial per treballar la relació familiar, ja que la combinació dels records específics de moltes persones crea una comunitat d'experiències en la qual tots els participants tenen la impressió d'estar involucrats.

A més, recórrer a experiències positives del passat pot ajudar a enfrontar-se millor a les dificultats que comporta el present.

Per això, i per treballar aquest aspecte és essencial tenir certes habilitats com escoltar amb atenció, recordar-ho i establir vincles amb altra informació, sentir empatia, relacionar-se amb sensibilitat, enfrontar-se a l'expressió d'emocions doloroses, manifestar interès pel passat. És sempre un procés dinàmic en què les persones van construint a mesura que van explicant o recordant. És una cadena de fets, narracions, imatges, i referents. Això parteix del fet que uns esdeveniments evoquen altres i que es donen moltes connexions entre les persones i els seus records.

Per tant, el treball de reminiscència ajuda a donar valor, a donar sentit, a fer noves lectures de realitats que potser han estat distorsionades per l'entorn directe, a recordar moments viscuts.

Amb aquest últim concepte, finalitza la contextualització teòrica de *Cercle de Relats*, el qual es proposa davant un marc conceptual definit, contextualitzat i argumentat anteriorment el qual ajuda a elaborar-lo d'una manera definida i correcte.

Davant l'opinió personal com educadora social, els conceptes exposats defineixen l'idea de treballar l'eina de relat de vida com a millora dels vincles afectius entre els diferents protagonistes, en aquest cas, quatre experiències i familiars diferents de la residència, mitjançant l'elaboració conjunta del relat de vida entre la persona resident i la seva família, per arribar a augmentar l'autoestima i la satisfacció de la persona resident tot activant els records de vida a partir del treball de reminiscència, i fomentar així, la comunicació i participació de la família, implicant així els diferents agents de la residència.

4. MARC METODOLÒGIC

A partir de l'exposició i redacció del marc conceptual, s'ha de donar importància en quant a millorar els vincles afectius que existeixen dins d'un context residencial, i en aquest cas *Cercle de Relats* exposa una proposta metodològica.

4.1. JUSTIFICACIÓ DEL PARADIGMA D'INVESTIGACIÓ

El mètode d'investigació és l'estudi de cas múltiple el qual estudia la complexitat i particularitat de quatre casos i experiències diferents, i per tant es basa en l'ús d'un mètode qualitatiu situat dins del paradigma interpretatiu, innovador que vol comprendre el fenomen actual sobre el vincle que existeix en els agents de la residència, en aquest cas, resident i familiar, tot analitzant els seus afectes i resultats.

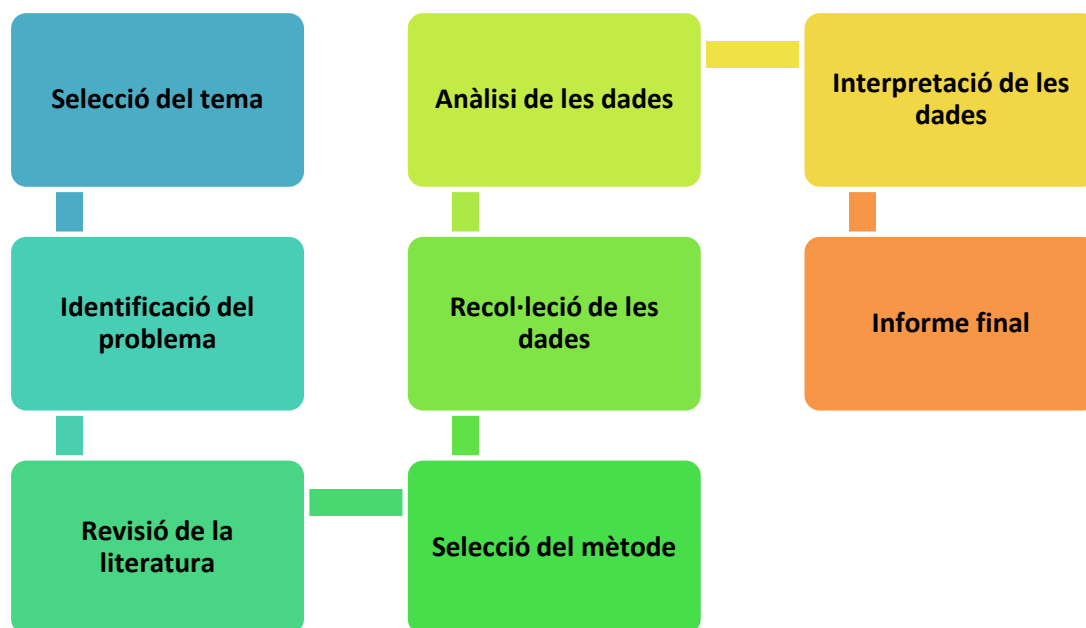
L'estudi de cas proposa obtenir un coneixement de l'objecte d'estudi en la seva singularitat i en el seu propi context natural, en aquest cas a partir de les trobades continuades, és a dir, en aquells espais en què les persones s'impliquen i s'interessen, avaluen i experimenten directament. Això comporta la participació activa de l'educadora en el context real i inclou perspectives personals o subjectives dels agents participants. D'aquesta manera, és més fàcil entendre el vincle.

En aquest cas, es treballa a partir de guions flexibles i oberts, adaptant-se a diferents estratègies en funció del que es va trobant en plena investigació, a partir de diferents sessions i trobades conjuntes.

Per això es parla d'un treball marcat per un disseny flexible ja que es parla d'un context d'intervenció imprevisible on s'ha d'anar adaptant les estratègies en funció del que es trobi durant l'experiència, tot tenint en compte la disponibilitat dels participants.

4.2. DESCRIPCIÓ DEL DISSENY D'INVESTIGACIÓ

La investigació del treball s'ha dissenyat a partir de diferents fases seguides les quals s'exposen en format esquema.

A partir de la identificació del problema sobre els vincles afectius de la residència Nostra Senyora de Montserrat, s'ha seleccionat la temàtica a treballar. Aquesta es basa amb la realització de relats de vida entre la persona resident i el familiar, per tal de millorar els vincles afectius entre els agents de la residència.

Per tal de poder elaborar el treball, s'ha investigat sobre el tema en qüestió, és a dir, sobre el grup de persones de gent gran, els vincles familiars, la institució de la residència, els relats de vida i el treball de reminiscència.

Seguidament, s'ha seleccionat el mètode de treball, en aquest cas l'elaboració d'estudi de casos múltiples, tot establint trobades conjuntes entre resident i familiar, per tal de realitzar el relat de vida. Aquest treball, ajuda a investigar i recoleccionar dades claus dels agents, per tal d'analitzar-les i interpretar el procés i els resultats obtinguts, exposats en el present treball.

4.3.JUSTIFICACIÓ DE LA PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ

En primer lloc, per poder arribar als objectius del treball han anat sorgint una sèrie d'interrogants.

La pregunta principal és la següent:

 Es pot millorar el vincle que existeix entre les persones grans que viuen a la residència Nostra Senyora de Montserrat i la seva família a través de l'elaboració de relats de vida?

Aquesta planteja altres interrogants més específics, les quals han sigut el motor principal per enfocar el treball.

- *Es pot millorar la freqüència de visites de la família a la persona resident? Com són les respectives visites?*
- *Els relats de vida poden millorar la relació existent entre la persona resident, la família i els professionals de la residència?*
- *Com influeix a nivell sentimental de la persona gran el treball d'elaboració del relat de vida? Es sent feliç, contenta, estimada, sola, trista, entre d'altres.*

Així doncs, *Cercle de Relats* busca l'impacte per part de la persona resident i la família a partir de la realització de relats de vida, tot millorant el seu vincle afectiu.

4.4.OBJECTIUS

El present treball té l'objectiu de **millorar els vincles afectius a la residència de gent gran Nostra Senyora de Montserrat entre el resident, la família i el personal professional mitjançant la realització de relats de vida.**

Per a què així sigui, tracta de treballar a partir de tres objectius específics els quals són:

- **Augmentar l'autoestima i la satisfacció de la persona resident tot activant els records de vida a partir del treball de reminiscència.**
- **Fomentar la comunicació i participació de la família, i implicar als diferents agents de la residència.**
- **Trencar amb les visites rutinàries a partir de la realització de relats de vida.**

D'aquesta manera, s'ha seleccionat una part dels agents de la residència, específicament quatre famílies, els quals es treballen els objectius esmentats anteriorment a partir del treball conjunt de l'elaboració de relats de vida.

4.5. MOSTRA I PARTICIPANTS

A la residència on s'ha implementat la proposta són un total de 54 persones residents. En aquest cas, la població seleccionada per la realització del treball d'investigació han sigut quatre famílies, persones residents i les seves respectives famílies, fills i filles, les quals han sigut seleccionada a partir de la intervenció del personal professional de la residència que ha ajudat a motivar a les famílies a participar i per tant, ha sigut de total interès i motivació en quant a participació.

A continuació es mostra una taula amb la descripció del perfil de les persones protagonistes, tot estructurat amb les famílies participants, el perfil de les persones, referent amb l'edat de la persona resident i qui s'implica de la seva família, i el nombre de fills (*veure Taula 1*).

FAMÍLIA	PERFIL DE LA PERSONA		MEMBRES DE LA FAMÍLIA
	RESIDENT	FAMILIAR	
F.1	Dona, 92 anys	Fill petit	3 fills
F.2	Dona, 86 anys	Filla petita	2 filles
F.3	Dona, 89 anys	Filla petita	2 fills (home i dona)
F.4	Dona, 88 anys	Filla petita	2 fills (home i dona)

Taula 1. Perfil dels participants de Cercle de Relats

Es parla doncs, de l'estudi de cas múltiple de quatre experiències, i per tant es basa en un tipus de mostreig no probabilístic de mostra intencional d'informant clau, ja que es parteix d'un grup de persones específiques les quals són el principal objecte d'estudi.

La població triada per la investigació i proposta són els diferents actors que formen part de la residència, és a dir, els residents i la seva família. En aquest cas, es parteix d'un 11.32% de persones participants (*veure taula 2*).

En primer lloc, hi ha un total de 54 persones residents, dels quals en són seleccionades 4. I en segon lloc, 8 dels 102 familiars formen part de la investigació.

A la següent taula s'exposa la descripció numèrica de la població total, la mostra que ha participat en el treball i el seu tant per cent (*veure Taula 2*).

Agents	Població	Mostra	%
Persones grans	54	4	7,4
Familiars	102	4	3,92
Total	156	8	11,32

Taula 2. Taula explicativa del total de població i mostra

4.6. PLA DE LA INVESTIGACIÓ

En aquest cas, per poder portar a terme la investigació i aconseguir una avaluació continuada, s'han utilitzat diferents instruments de recollida de dades, en format taula i graella, els quals es basen amb els indicadors de consecució d'objectius, la realització dels instruments, les entrevistes semiestructurades inicials i finals. Seguidament es detallen els indicadors de consecució d'objectius, amb els referents objectius i instruments utilitzats (*veure Taula 3*).

INDICADORS DE CONSECUCIÓ D'OBJECTIUS	
Objectiu Cercle de Relats: Millorar els vincles afectius en la residència de gent gran entre el resident, la família i el personal professional mitjançant el relat de vida.	
OBJECTIUS	INSTRUMENTS UTILITZATS
O.1: Augmentar l'autoestima i la satisfacció de la persona resident tot activant els records de vida a partir del treball de reminiscència.	Entrevista semi-estructurada Observació participativa
O.2: Fomentar la comunicació i participació de la família i implicar als diferents agents de la residència	Entrevista semi-estructurada Observació participativa

O.3: Trencar amb les visites rutinàries a partir de la realització de relats de vida	Entrevista semi-estructurada Observació participativa
--	--

Taula 3. Indicadors de consecució d'objectius

De cada instrument es detalla els participants, la tipologia d'instrument, el moment de recollida, i l'objectiu d'aquest amb els indicadors en referència a cada objectiu (*veure Taula 4*).

INSTRUMENT	PARTICIPANTS	TIPOLOGIA D'INSTRUMENT	MOMENT DE RECOLLIDA	OBJECTIU DE L'INSTRUMENT	INDICADORS
Entrevista	Tots els agents, residents i familiars	Entrevista semi-estructurada	Inici i final del treball	Recol·lectar informació en profunditat de l'agent protagonista	Freqüència de les visites; Canvi d'actitud envers les visites; Conèixer el vincle familiar; Millora del vincle afectiu; Valoració de la satisfacció de la persona.

Taula 4.Exposició detallada sobre l'instrument utilitzat

4.7. RECOLLIDA DE DADES

En aquest treball s'utilitzen tècniques qualitatives on l'educadora es dirigeix a obtenir informació, participa en els esdeveniments i els processos que observa. Per això, apareixen conceptes claus com l'empatia i la immersió a la realitat del context.

D'aquesta manera, les tècniques emprades en aquest cas són l'entrevista i l'observació participativa.

ENTREVISTA:

Pel desenvolupament del treball s'ha utilitzat l'entrevista semi-estructurada com a eina de recollida de dades. Per portar-la a terme s'han tingut en compte diferents elements claus:

1. Realització d'una primera reunió individual per una banda amb el familiar i per altre, amb el resident, per explicar-li el propòsit i l'abast de la informació de *Cercle de Relats*.
2. Explicar als agents que es prendran notes durant les sessions i si donen el permís, gravacions.
3. Crear una atmosfera segura i de confiança, sempre evitant interrompre a la persona quan expliqui, innecessàriament.
4. Transcriure textualment frases claus de l'exposició de moments viscuts pel relat de vida.

Tenint en compte els punts importants, es dissenya un guió establert per l'entrevista el qual serà el fil conductor en tota investigació.

A continuació s'exposa el bloc de preguntes definides relacionats amb els objectius del treball (veure Taula 5).

GENT GRAN		
OBJECTIU	ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA INICIAL	ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA FINAL
O.1	Sap que és un relat de vida?; Com li agradaria fer el relat (un llibre, escrit, àlbum...)?; A vostè que li agrada més: dibuixar, cantar, veure fotografies, llegir, escriure...?; Quin moment de la seva vida li agradaria treballar?	Com s'ha sentit durant el treball del relat?; Com valora l'activitat, positivament o negativament?; Li ha agradat el treball realitzat?; Havia realitzat una activitat com aquesta alguna vegada a la residència?; Li ha agradat com ha quedat el relat?; L'ha ajudat a recordar moments que no tenia presents?; Pensa que serà d'utilitat en un futur?
O.2	Com és la relació que té amb la seva fill/a, i amb altres components?	Li ha agradat poder-ho realitzar amb el seu fill/a?; Creia necessària la participació del seu fill/a?; Quant feia que no compartíeu un treball en comú?; Li agradaria poder realitzar més activitats en comú amb el seu fill/a?; Li agradaria com activitat pròpia de la residència?
O.3	Venen sovint a veure-la, li agradaria que vinguessin més?	Pensa que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el seu fill/a?; Com definiria les visites amb el seu fill/a?; Creu que ha ajudat a trencar amb la rutina de visita?; Li ha semblat una activitat interessant?; El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient?
Altres		En referència al treball, quina opinió tenia en un principi i quina te ara?; Expressa amb una paraula o una frase, la vivència del projecte.

FAMILIARS		
OBJECTIU	ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA INICIAL	ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA FINAL
O.1	A la residència hi realitzen activitats sovint?; Creus que s'haurien de realitzar més?; Li agrada participar en les activitats?; Creus que el teu familiar li agradaria participar?; Penses que s'implicaria en l'activitat?	Penses que l'elaboració del relat ha ajudat a nivell personal al teu familiar? En què?; Creus que és una eina que ajuda a recordar moments claus de les persones?; En el cas del teu familiar, creus que és o serà una eina d'ajuda?; Com valors el resultat del treball, positivament o negativament?
O.2	Penses que és una proposta interessant?; Amb qui es podria contar per a la realització del relat (quins components de la família, com nets, fills,..)?; Quina seria la vostra disponibilitat?	T'ha agradat la proposta, en poder compartir una activitat en comú amb el teu familiar?; Creies necessària la teva participació?; Quant feia que no compartíeu un treball en comú?; Creuries necessària l'elaboració d'històries de vida com activitat important a la residència?; Quina opinió tenies en un principi i quina tens al finalitzar? Has cregut necessària la proposta?
O.3	Creus que es motivaria i ajudaria a alleugerar la seva rutina diària?	Penses que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu familiar?; T'ha semblat una activitat interessant?; Com definiries les trobades amb el teu familiar?; Creus que ha sigut una eina que ha ajudat a canviar el "xip" de les visites?; El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient?
Altres	Quan de temps porta vivint el teu familiar a la residència?; Sempre ha sigut d'Olesa de Montserrat?-, Disposem de material com diverses fotografies, vídeos, escrits, objectes...?	Creus que ha sigut una bona proposta i ha sigut interessant?; Expressa amb una paraula o una frase, la vivència del projecte

PROFESSIONAL	
OBJECTIU	ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA
O.1	Trobes difícil que les persones grans puguin seguir el programa, segons la situació amb la que es trobin?
O.2	Creus que les seves respectives famílies estan implicades?; Penses que tenen un bon vincle familiar?; Creus que la família s'implicaria amb la proposta?
O.3	Veuries possible realitzar un programa que treballi el tema del vincle conjuntament amb la família?; Quins creus que serien els millors moments per poder treballar amb ells? (en quant a activitats a realitzar)
Altres	Quina és la teva professió?; Quants anys fa que t'hi dediques?; Quant temps portes treballant a la residència Nostra Senyora de Montserrat?; Quina és la teva funció?; Com definiries al grup de persones residents? Quin perfil tenen?; Creus que realitzen moltes activitats setmanals?; La proposta inicialment té una organització de dos mesos aproximadament, treballant un cop a la setmana. Creus que està ben definit?; Penses que és una bona proposta de treball i que pot tenir un bon resultat?; Què penses o t'agrada la proposta de programa?; Ho veus viable, factible a realitzar?; T'agradaria participar o bé ajudar?

Taula 5. Taula de relació de preguntes amb els objectius

Davant el context amb el que ens trobem, la flexibilitat és absoluta i està present en tot moment. Així, l'entrevista semi-estructurada es vol aproximar a un model de conversa natural, el qual s'orienta a la comprensió i coneixement dels diferents informadors.

En aquest cas, es realitza una entrevista a un professional important de la residència, on s'exposa el tema a treballar per aprofundir en el tema i rebre ajut directe. Seguidament, d'una entrevista semi-estructurada inicial, als familiars i a les persones residents, en paral·lel, amb una prèvia presentació de la proposta.

I per acabar, es realitza una última i detallada entrevista semi-estructurada als dos agents claus del objecte de treball, com anteriorment als familiars i residents, per poder entendre i veure quin resultat s'ha obtingut (*veure entrevistes en Annex 1*).

OBSERVACIÓ PARTICIPATIVA:

Aquesta es realitza en tot moment ja que consisteix en observar i buscar dades en el context d'estudi, entre els diferents actors que estiguin participant, tot seguint el curs natural de la vida quotidiana.

Es basa en la investigació sobre els efectes que es provoquen i els contextos que es produeixen, és a dir, el procés que faculta a l'investigador a aprendre sobre les activitats que realitzen les persones participants del projecte.

En aquest cas, l'observació és indirecta, on l'educadora es dirigeix al grup per obtenir informació. Per això, es treballa a partir de quadres de treball i graelles de seguiment i avaluació de les sessions on s'organitza, es sintetitza i el registra totes les dades observades, així com les actituds, les opinions, la situació, entre d'altres (*veure en Annex 2*). A més de mitjans audiovisuals on es guarda un registre sonor de les sessions realitzades a partir d'una gravadora.

A continuació, es defineix el **pla de recollida de dades** on es detalla l'organització i l'explicació sobre les fases seguides.

Cercle de Relats s'inicia a partir de diverses reunions, primerament amb el director de la residència per presentar el treball i una entrevista amb una de les professionals molt implicades amb els protagonistes del treball, per tal de saber la seva opinió i fer una selecció prèvia dels participants. En aquest cas, a partir d'una carta explicativa del treball la professional es va posar en contacte amb les famílies per exposar la temàtica a treballar, i saber si era del seu interès i si volien participar. Un cop seleccionades les famílies, a partir d'una col·laboració d'interès pròpia personal, el següent era la presentació dels agents de *Cercle de Relats*, les persones residents i els familiars per així exposar el treball a realitzar, tot exposant l'objectiu i descriure les intencions, els mètodes i la durada del projecte.

En la següent taula es detalla l'organització i l'explicació sobre tot el procés de treball realitzat (*veure Taula 6*).

CERCLE DE RELATS				
Planificació i organització		El treball conta d'una durada aproximadament de 3 mesos, de principis de març a mitjans de maig, amb temporització flexible per la disponibilitat del grup de persones protagonistes, sobretot de les famílies.		
		S'organitza amb un total de 9 trobades, dues inicials dirigides a entrevistes inicials i presentacions, cinc sessions conjuntes de l'elaboració del relat, i dues trobades finals definides per les entrevistes finals i conclusions de procés de treball.		
SESSIONS I ACTIVITATS				
2 trobades individuals per la realització d'entrevistes		5 sessions conjuntes per l'elaboració del relat de vida	2 trobades individuals per la realització d'entrevistes	
Entrevista inicial amb el resident	Entrevistes inicial amb el familiar	Sessió 1. Escalfant motors	Entrevista final amb el resident	Entrevista final amb el familiar
		Sessió 2. Fent camí		
		Sessió 3. Puntualitzant		
		Sessió 4. Arribant a la meta		
		Sessió 5. El fil de vida		

Taula 6. Procés del treball Cercle de Relats

Seguidament, s'exposen les activitats i sessions realitzades amb les persones participants del treball definit pel temps establert i la metodologia seguida de cada activitat (*veure Taula 7*).

SESSIÓ	FAMÍLIA	DATA	DURADA	METODOLOGIA
Sessió 1. Escalfant motors	F1	8 de març	1 hora i 30 minuts	L'objectiu és impulsar la participació dels protagonistes ja que és la primera trobada conjunta, aconseguint que els participants tinguin la sensació que desitgen continuar treballant amb el treball del relat de vida, tot formant un ambient de benvinguda, segur, divertit i interessant.
	F2	10 de març		
	F3	8 d'abril		
	F4	13 de		

		març		S'organitza el tema a treballar, és a dir, la selecció dels moments de la seva història de vida; tenir clar sobre quins materials disposem (fotografies, escrits, objectes, música, etc.); triar la manera d'elaboració del relat; i finalment, la manera en que es realitzarà, ja sigui en format llibre o vídeo. La metodologia és participativa amb preguntes generadores per facilitar la realització del relat de vida.
Sessió 2. Fent camí	F1	16 de març	2 hores	L'objectiu general és treballar i organitzar el relat, tot ordenant els successos claus de la seva història de vida. Esdeveniment, d'efecte de grup per estimular i que facin coses conjunes, és a dir, oferir ocasions per a l'expressió creativa i crear moments de celebració i valoració conjunta. Recórrer a experiències positives del passat pot ajudar tant als familiars com a les persones grans a enfrontar-se i millorar les dificultats que comporta el present. La metodologia és participativa amb preguntes generadores per facilitar la realització del relat de vida.
	F2	17 de març		
	F3	15 d'abril		
	F4	29 de març		
Sessió 3. Puntualitzant	F1	31 de març	2 hores	L'objectiu general és treballar el relat de vida a partir de d'interrogants i explicació dels protagonistes, tot ordenant els successos claus de la seva història de vida, i millorant així el vincle afectiu familiar. La metodologia és participativa amb preguntes generadores per facilitar la realització del relat de vida.
	F2	30 de març		
	F3	21 d'abril		
	F4	17 d'abril		
Sessió 4. Arribant a la meta	F1	26 d'abril	1 hora i 30 minuts	L'objectiu general és continuar treballant el relat de vida, tot millorant el vincle afectiu. L'educador exposa el relat als participants per tal de poder definir el disseny i els aspectes claus del relat. La metodologia és participativa amb preguntes generadores per facilitar la realització del relat de vida.
	F2	28 d'abril		
	F3	29 d'abril		
	F4	24 d'abril		

Sessió 5. El fil de vida	F1	26 d'abril	2 hores	L'objectiu general és revisar el relat de vida i treballar les sensacions davant tot el procés realitzat. La metodologia és participativa a partir de preguntes generadores per facilitar l'etapa final del treball <i>Cercle de Relats</i> .
	F2	28 d'abril		
	F3	17 de maig		
	F4	20 de maig		

Taula 7. Metodologia de Cercle de Relats

A continuació s'exposa el pla del desenvolupament de la realització dels relats de vida, a nivell general, estructurat per punts claus, tenint en compte l'elaboració del relat en format llibre o vídeo.

1. Realitzada la primera trobada individual amb el familiar i el resident, es realitza un mapa general definit a partir d'una línia de vida per prendre nota de les diferents etapes de la vida: la infància, la joventut i l'edat adulta, i anotar els diferents esdeveniments importants que explica la persona.
2. El relat de vida treballa a partir del recull fotogràfic, una eina que reforça el record.
3. Tenint present les etapes clau a treballar i les fotografies seleccionades, es comença a treballar tot realitzant preguntes a la protagonista, sempre donant flexibilitat i llibertat d'expressió a la persona, tot creant un ambient de confiança i segur.
4. D'aquesta manera, es narra el relat, transcrivint textualment la història, tal com ho explica la persona sempre amb apunts i l'ajut del familiar.
5. Un cop fet el muntatge, s'imprimeix en format llibre o es grava amb un CD.

Una vegada, elaborat tot el procés i establert el resultat final, la persona resident obtindrà a les seves mans el treball realitzat, i l'idea principal és aconseguir ajuntar tots els protagonistes de les històries conjuntament amb els familiars participants, per tal de fer un feedback de l'experiència i compartir el moment de forma conjunta, fent un intercanvi dels relats de vida. Aquesta trobada es realitzaria durant el mes de juliol.

En referència a l'anàlisi i els resultats del treball realitzat es mostra la taula de les diferents categories assignades de l'anàlisi de dades qualitatiu. Aquesta està formada per diferents categories i indicadors atorgades a partir del marc teòric definit com exposa Miles & Huberman (1994), com a través de categories emergents. Seguidament es detalla la família i les categories destacades (veure Taula 8).

FAMÍLIA	CATEGORIES
Vinculació familiar VF	1. Vincle afectiu, d'identitat personal, continuïtat passat-futur 2. Suport psicoafectiu o emocional 3. Suport relacional-informacional 4. Suport instrumental
Desvinculació familiar DF	1. Desafecció 2. Desvinculació 3. Crisis de les famílies
Emocional EM	1. Emocions positives 2. Emocions negatives 3. Altres emocions
Anàlisi del Relat de vida RV	1. Elaboració del relat de vida: mutualitat o no mutualitat (Wynne, 1991) 2. Treball de reminiscència: la persona recorda o no recorda (Butler, 1963) 3. Resultat: - Existeix un empitjorament en el context residencial - La persona ha gaudit de la proposta - La persona millora amb la proposta

Taula 8. Categories de l'anàlisi de dades

4.8. PROCEDIMENT DE L'ANÀLISI DE DADES

Seguint a Miles & Huberman (1994) alhora de realitzar l'anàlisi de dades aquest treball s'ha partit del marc conceptual, de les entrevistes semi-estructurades i observacions elaborades durant la investigació i proposta treballada d'una durada de 3 mesos aproximadament.

Ha ajudat a entendre l'aspecte en qüestió, és a dir, conèixer el vincle afectiu que tenen els dos agents claus de la residència, la família i el resident, i elaborar una proposta de millora posada en pràctica amb quatre nuclis familiars completament diferents.

Així doncs, durant el procés s'han realitzat 17 entrevistes per conèixer i entendre aspectes claus, i observacions sobre el seguiment i avaluació exposades amb diferents graelles (*veure en Annex 2*), definides durant cada sessió, per arribar a tots els temes i analitzar-los adequadament.

Per definir l'anàlisi s'ha elaborat una taula d'anàlisi de contingut, definida per diversos indicadors, esdevenuts del marc conceptual o de caire emergents, tot relacionant a partir de les entrevistes i així saber si s'han donat a terme i de quina manera.

Per començar, s'ha treballat amb quatre famílies de perfils diferents, participants que des d'un principi s'han interessat per la proposta i les quals tenen una relació adequada definida per visites constants. Així, des d'un principi s'ha volgut entendre la relació familiar que tenien els agents participants, i a partir de la proposta aconseguir millorar-la, tot trencant amb les visites rutinàries i de falta de comunicació que existia, ja que la relació familiar és la font principal de suport per a les persones grans, clau per la millora de benestar individual.

Es parla de família com a sistema complex compost pel conjunt de membres que formen part de la seva composició i que es configura i creix amb l'entramat del seu entorn, tot composant una història.

Cercle de Relats investiga el **vincle familiar (VF)**, primer indicador de l'anàlisi. Es barregen diferents vincles creats per la pròpia trama de relacions al llarg del temps, la qual dins del context de residència s'ha de tenir en compte i sobretot entendre els models actuals d'atenció a la persona gran i de qualitat assistencial, i és en aquesta investigació on es posen en qüestió, definits pels diferents canvis socials que s'han esdevingut durant els últims anys sobre el paper de les famílies dins d'una institució. Aquests estan formats pel **vincle afectiu** basat en l'escolta i l'amor, el suport **psicoafectiu o emocional** sobre l'estat, el **relacional-informacional** basat en les visites, i l'**instrumental** d'ajuda material i de les necessitats (Leturia et al.,2007).

Un altre indicador clau, al contrari del vincle familiar està la **desvinculació familiar (DF)**, definida per Camdessus, Bonjean i Spector (1995) per tres aspectes destacats, la **desafecció** i la **desvinculació** (Cummings & Henry, 1961), i la **crisis de les famílies** (Caillé & Rei, 1990).

Es parla de desafecció, la que és donada per la mateixa persona la qual és qui busca un distanciament al veure el seu propi declivi funcional, i provoca una apatia emocional sobre els altres. A més, es pot provocar la desvinculació, quant la persona es va retirant de la vida afectiva, finalitzant en un retir que l'allunya de la interacció social. I finalment el concepte de crisi es refereix a la pèrdua d'equilibri en el sistema, que veu qüestionat el seu mode de funcionament habitual i conegut. Es tracta doncs, d'un canvi en els rols que han estat definits al llarg del temps després de diferents negociacions i conflictes, on la família ha de qüestionar i renegociar el seu mode de funcionament, i fins i tot modificar les seves expectatives mútues.

Així doncs, l'envelliment és una etapa de la vida que porta a les persones grans a sentir-se emocionalment com han definit anteriorment. Aquest porta a destapar moltes **emocions (EM)** importants, és a dir, respostes adaptades que manifesten un sentiment les quals sorgeixen davant una informació obtinguda. És un altre indicador clau, a nivell **positiu** o **negatiu**, esdevingudes categories emergents donades a partir de la pràctica. Es parla d'emocions a nivell personal sobre la situació amb la que es troba i quina està predominant durant el procés.

Per posar en pràctica tots els aspectes definits anteriorment, s'ha treballat a partir de la proposta i el conseqüent **anàlisi de l'elaboració del relat de vida (RV)**, categoria emergent, el qual expressa un positiu resultat en tots els casos treballats, destacats en tres punts claus com són, l'elaboració del relat de vida segons si ha tingut **mutualitat** o no (Wynne, 1991), és a dir, si s'ha establert una pauta relacional que permet a les famílies poder resoldre i acordar els canvis que afectes la seva organització davant els nous esdeveniments que se'ls imposen, definit com una negociació. Tot el treball de **reminiscència** (Butler, 1963), el qual es tracta de processos normals del desenvolupament de les persones grans. És doncs, l'acte o procés de recordar el passat i de la revisió de la vida sobre un mateix, és a dir, si la persona a recordat o no els esdeveniments claus de la seva vida. I finalment, el **resultat** si s'ha donat un empitjorament en el context residencial, si la persona ha gaudit de la proposta, o si bé la persona ha millorat amb la proposta.

5. CRONOGRAMA

El treball es porta a terme durant tres mesos aproximadament, a partir del 16 de febrer al 10 de juny del 2016, tenint en compte les tres grans etapes de desenvolupament de la metodologia, és a dir, l'etapa de planificació, de desenvolupament i implementació, i de la revisió i avaluació final.

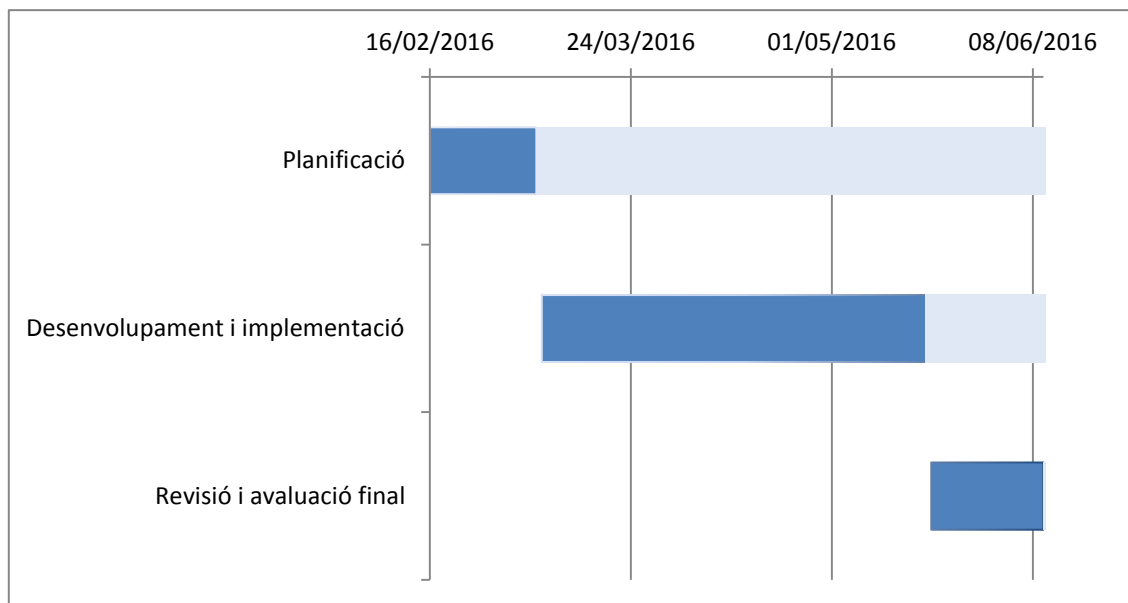
Les dos etapes últimes són de treball específic de l'educadora, i la de desenvolupament i implementació s'organitza a partir de la programació de cinc sessions i trobades amb la persona resident i la família, tot tenint en compte la seva disponibilitat i els dies festius, a més de les entrevistes inicials i finals, per tal d'aconseguir un coneixement sobre l'objecte d'estudi en la seva singularitat i en el seu propi context natural. Per tant, es compta amb la participació activa en el context real d'intervenció.

Seguidament s'estructura les diferents etapes de desenvolupament sobre la metodologia seguida (*veure Taula 9*).

CERCLE DE RELATS	DATA INICIAL	DATA FINAL
Planificació	16 de febrer del 2016	7 de març del 2016
Desenvolupament i implementació	8 de març del 2016	19 de maig del 2016
Revisió i avaluació final	20 de maig del 2016	10 de juny del 2016

Taula 9. Etapes del desenvolupament de la metodologia

Així doncs, a continuació es troba especificat la proposta metodològica amb la durada de les diferents sessions realitzades amb les famílies per l'elaboració de relats (veure Gràfic 1).

Gràfic 1. Gràfic sobre la proposta metodològica

6. RESULTATS OBTINGUTS

La proposta *Cercle de Relats* s'ha enfocat a millorar els vincles afectius a la residència de gent gran Nostra Senyora de Montserrat entre el resident, la família i el personal professional mitjançant la realització de relats de vida.

A continuació es mostra el quadre dels resultats obtinguts, estructurat de manera visual amb diferents colors on s'evidencia l'entrevista i al final s'exposa la freqüència d'indicadors obtinguts per cada entrevista (veure Taula 10).

VF	1. Vincle afectiu	
	2. Suport psicoafectiu o emocional	
	3. Suport relacional-informacional	
	4. Suport instrumental	
DF	1. Desafecció	
	2. Desvinculació	
	3. Crisis de les famílies	
EM	1. Emocions positives	
	2. Emocions negatives	
	3. Altres emocions	
RV	1. Elaboració del relat	
	2. Reminiscència	
	3. Resultat	

ENTREVISTES	INDICADORS												
	VF				DF			EM			RV		
	1	2	3	4	1	2	3	1	2	3	1	2	3
E.1													
E.2													
E.3													
E.4													
E.5													
E.6													
E.7													
E.8													
E.9													
E.10													
E.11													
E.12													
E.13													
E.14													
E.15													
E.16													
E.17													
QUANTIFICACIÓ													

Taula 10. Quadre de resultats obtinguts

En general, com es pot comprovar en el quadre els protagonistes donen molta importància sobretot a diferents aspectes com són, les visites dels familiars, les emocions positives, i el resultat enfocat a la proposta, tant el fet de gaudir com d'una millora de la persona resident, i per tant, de ser una eina transformadora per part dels dos agents participants.

En primer lloc, en quant al vincle familiar (**VF**), es destaca sobretot el suport relacional-informacional, és a dir, el tema de les visites com a factor important amb una resposta positiva d'una continuïtat de visites, “**si, hi vinc molt sovint**” (e.6, p.5), i el suport instrumental sobre l'ajut necessari de caire material com “**normalment com que anem tots molt de presa i vens aquí i que necessites, vaig a buscar-te això, allò**” (e.15, p.4).

El suport psicoafectiu o emocional no s'ha evidenciat gaire, es ressalta que “*hemos pasado mucho juntas y ahora me ayuda bastante*” (e.12, p.13). I finalment, el model del vincle afectiu queda nul de comentaris. Per tant, es mostra una continuïtat de les visites però amb poc contingut de comunicació i de necessitat de trencar amb la rutina diària.

A més, el treball es dirigeix a un grup de persones que han passat per totes les etapes de la vida, com són la infància, la joventut, l'edat adulta i la vellesa. D'aquesta manera, poden arribar a situacions com les que s'exposen a continuació, i on les protagonistes han remarcat alguns aspectes importants sobre la categoria de desvinculació familiar **(DF)** definida per tres aspectes claus les quals són la desafecció, la desvinculació i la crisi familiar. En quant a la desafecció, un familiar ha destacat com es sentia en un principi la seva mare abans d'entrar a la residència, “*ella estava molt tancada i el seu problema és que ella pensava que molestava [...]. Suposo que al principi li va costar acceptar que una persona que estava a casa seva, s'arreglava, es defensava, escombrava, al seu pas, a no poder agafar ni un plat, ni caminar, i sempre temor ajuda, el seu caràcter li va canviar moltíssim*” (e.7, p.1). I una opinió clau que ha remarcat una de les protagonistes és que “*els avis volen un tracte afectuós que sigui just, hi ha passat tota la vida treballant i tota la vida d'allò, i es clar quan et trobes vell, que ja no tens forces per poder-te, com diu la meua doctora, vagi a divertir-se, com haig d'anar si no puc caminar...*” (e.1, p.7).

La desvinculació dirigida tal i com exposa una de les protagonistes “*es clar jo estava...i vaig dir per quedar-me a casa, tenir una dona, però jo amb els anys que vaig estar a casa sola, jo estava molt desorientada, i vaig dir, no no porteu-me a la residència...*” (e.1, p.1). I finalment, el concepte de crisi, “*daba mucha faena a mi hija y yo no quería, a mí me tienen que ayudar para todo*” (e.3, p.4). Així, les quatre residents comparteixen la idea de que l'etapa de la vellesa és complicada, el fet d'entrar a una residència i deixar la seva vida en general, la qual queda apartada i passen a un altre extrem.

Aquest factor, provoca que apareguin una de les categories essencials com les emocions **(EM)**, les quals es destaquen moltes de positives davant el context de residència com “*aquí faig coses i estic tranquil·la*” (e.1, p.7), on s'hi troben a gust després de tant de temps vivint, però també apareixen de negatives respecte al sentiment com “*em trobo sola, m'agrada la companyia*” (e.4, p.6), referent a la situació la qual ha canviat molt, d'estar a casa seva a trobar-se en un context totalment diferent, amb molta gent i sense el contacte de les persones del seu entorn propi, i de la necessitat de la seva família, de trobar-se acompanyada.

Amb tot això, cal destacar a les emocions que han portat a terme en referència a la proposta *Cercle de Relats* com a resultat, així com “il·lusió, perquè a ella li ha fet molta il·lusió poder recordar, explicar i passar moments junts” (e.14,p.13) i “enriquidor” (e.16, p.13). Emocions positives que tenen a veure amb el desenvolupament personal durant el transcurs de l’elaboració de sessions.

Així, per conèixer si el projecte ha funcionat s’ha analitzat el treball sobre el relat de vida (RV), un altre indicador clau per definir la proposta. Aquesta es parteix amb tres punts bàsics, el saber si s’ha ocasionat una negociació entre els protagonistes i un ajut, definida com a mutualitat, conèixer quin ha estat el resultat del treball de la reminiscència, i saber sobre el resultat final dirigit a si s’ha ocasionat un empitjorament en el context de la residència, si la persona ha gaudit o a millorat amb la proposta.

En quant a l’existència de mutualitat durant l’elaboració del relat s’han destacat aspectes positius, ja que en totes les parts ha aparegut el concepte, “l’he ajudat amb moltes coses que no recordava i hem compartit opinions” (e.15, p.5), com “la meva participació l’ha ajudat a recordar moments que fins hi tot jo m’he quedat sorpresa” (e.17, p.5), entre d’altres expressions positives.

El treballar a partir de la reminiscència també ha sigut clau perquè s’ha destacat un resultat molt bo i ven elaborat ja que ha ajudat en tots els aspectes de la persona, es pot veure en les següents contestacions com, “m’ha ajudat a recordar moltes coses que no recordava de quant era jove” (e.13, p.6), “m’ha ajudat a recordar sobre la meua vida, m’han vingut moments que no recordava gents, i mira que tinc la memòria molt malament i m’ha ajudat molt” (e.13, p.17), “el relat de vida es fa recordar etapes de la vida, activant una mica la memòria” (e.16, p.7), “ha ajudat molt emocionalment perquè hi ha moltes coses de que no se’n recorda, per no dir res.” (e.17, p.1) D’aquesta manera, la proposta ha ajudat a nivell personal a recordar moments importants de la vida de la persona i ha compartit emocionalment amb la persona que l’acompanyava i forma part de la seva vida.

Cercle de Relats ha sigut un projecte molt important i de millora, ja que ha tingut un resultat molt positiu en els quatre casos, sobretot dirigida a la persona gran, la qual ha gaudit i ha millorat la situació durant el procés tal com destaquen els protagonistes. “Bien, bien, al saber lo que significaba y al ver que tiene mucho sentido. Me ha gustado y cuando íbamos haciendo cada vez más” (e. 12, p.1), “m’ha sorprès molt agradablement el resultat final, i trobo que ella ha passat una estona... ha gaudit, està molt contenta” (e.15, p.13), “les visites són amb poca

comunicació i ha ajudat a trencar i sobretot a parlar de la seva història de vida que no t'hi poses a pensar, i ha sigut un ajut mutuo" (e.17, p.11).

Però a més a més, la realització d'històries de vida, tal com exposa un familiar "fer una història de vida és una eina que ajuda també a saber més d'ells sobretot de cara als professionals, i que és una activitat que per exemple es fan moltes coses, rutines no de tot, i això es surt una mica" (e.15, p.7), és a dir, ajuda a nivell personal i professional a tenir en compte i conèixer de manera més definida a la persona amb qui s'interactua i es treballa. En aquest cas, l'entrevista amb una professional s'exposa el tema, "la última inspecció que vam tenir deia que trobava a faltar que no estes la història de vida del resident" (e.9, p.12) i "pensa, que si tu fas una història de vida ven feta, i aquesta informació ens passa a nosaltres com a personal la forma d'accedir amb ella, la manera de tractar-la, o sigui es poden tractar tantes coses [...] Jo penso que ens hem de dirigir a fer una atenció més individualitzada, no tant general, és molt difícil i complicat però bueno" (e.9, p.13). Per tant, plantejem de cara a un present i un futur aquest tema a totes les institucions de gent gran, a tenir en compte a la persona amb qui es treballa, la seva història i la seva família, de fer partícip l'entorn directe de la persona, és a dir, la família, i així aconseguir el bon desenvolupament personal, familiar i professional.

7. DISCUSIÓ DELS RESULTATS

La proposta s'ha basat en investigar el vincle afectiu de quatre persones de la residència Nostra Senyora de Montserrat i les seves referents famílies, i millorar-lo a partir de l'elaboració conjunta de relats de vida.

Des del primer contacte, les persones residents ja manifestaven sentiments molt comuns entre sí pel moment de la seva entrada a la residència. Apareixen reaccions afectives negatives com la soledat i el malestar, exposades per les residents 2 i 4, tal com comenta Fernández-Ballesteros (2004), i així com l'existència del distanciament al veure el seu propi declivi funcional i la pèrdua d'interès per objectes i activitats, i en ocasions l'apatia emocional sobre els altres. Uns sentiments que han canviat de mica en mica un cop s'han adaptat a la nova situació.

Han sigut persones amb històries molt intenses i complexes, i les quatre protagonistes han compartit la concepció de l'etapa de la vellesa. El fet d'abandonar la vida rutinària i començar una nova etapa fora del seu entorn conegut, ha ocasionat que la persona s'acabi retirant de la vida afectiva que l'ha allunyat de la interacció social, així com una desvinculació de tot el que l'envolta. Com bé explica la resident 1, sobre la seva situació d'abans d'entrar a la residència.

Per tant, les participants han parlat sobre aquest aspecte, del seu sentiment de desafecció i desvinculació amb el món social en plena etapa de la vellesa (Cummings & Henry, 1961).

Durant el procés de la proposta, ha sigut clau el treball realitzat conjuntament amb el seu entorn més directe, és a dir, la família. Dins del context de residència les relacions familiars són la font bàsica de benestar i una de les condicions més importants per la qualitat de la vida de la persona gran. En aquest cas, en els quatre casos s'ha esdevingut un canvi sobre la figura dels familiars quan les protagonistes han passat a viure a la residència i l'adaptació al nou context. Es parla doncs de la concepció de crisi de les famílies tal com plantegen Camdessus, Bonjean i Spector (1995), la qual es refereix al canvi de funcionament habitual i conegut, de context i dels rols al llarg del temps en el nou espai de convivència.

Tot i així, aquest aspecte ha anat canviant i s'han adaptat davant la nova situació. D'aquesta manera, s'han trobat aspectes a millorar en quant a la relació i funcionament de les relacions familiars, i és on ha incidit el treball *Cercle de Relats*.

Per entendre aquesta relació, s'han investigat els models actuals d'atenció a la persona gran i de qualitat assistencial dins del context, les quals plantegen la necessitat de proporcionar a la persona gran una cura holística. Actualment, la intervenció dels professionals s'enfoca a l'atenció a la persona però és necessària una de caire més individualitzat, és a dir, tenir en conta a la persona, la seva història i la seva família, on es focalitza molt el present treball.

Entenem doncs, que el paper de la família és bàsic i necessari i proporciona vincles afectius i relacionals que són fonamentals pel benestar de la persona. Com assenyalen Leturia et al., (2007) sobre proporcionar vincles afectius, emocionals i relacionals.

En aquest cas, s'ha treballat majoritàriament amb dones, les quatre residents han estat dones, i els seus familiars, tres dones i un home. Quatre famílies amb una relació dirigit sobretot al suport relacional basat en visites constants i rutinàries, i un suport instrumental en quant ajuda material necessària. Però, no s'ha evidenciat gaire el model del vincle afectiu i el suport emocional, i per tant es parla d'un vincle estable però que calia millorar amb propostes alternatives com l'elaboració de relats de vida de forma conjunta.

Així doncs, la proposta ha partit de la *teoria del desenvolupament vital* com diu Erikson (2000), on cada persona té, viu i experimenta un cicle vital que es manifesta per etapes. El passat, el present i el futur es troben entrellaçats, aquesta ha estat la manera de conèixer a les persones. A més a més, amb la recuperació de les diferents etapes de la vida, les participants s'han autodeterminat tal i com comenta Sáez (1986) a partir d'una proposta determinada a partir de l'educació social.

En tot el procés de treball ha esdevingut clau el concepte de la mutualitat com assenyalava Wynne (1991). Es parla de la pauta relacional que ha permès a les famílies a poder resoldre i acordar els canvis que afecten la seva organització davant els nous esdeveniments que se'ls imposen, i en aquest cas, basat en l'ajut mutu i de negociació alhora de realitzar el relat de vida.

Tanmateix ha estat important el concepte de reminiscència alhora d'elaborar els relats, sobre la revisió de vida sorgit per Butler (1963). És un mitjà per poder establir i treballar els vincles entre els familiar i de poder compartir activitats, tot construint i reflexionant junts la pròpia experiència vital. A més, d'ajudar a recordar esdeveniments claus de la vida de les persones, com el cas de la resident 4. Així, en els quatre casos, la utilització de la reminiscència a afavorit l'establiment i manutenció de les relacions interpersonals.

D'aquesta manera, amb la implementació de la proposta s'han aconseguit aspectes positius de cara a la millora del vincle afectiu a partir de la realització del relat de vida, una eina de millora de les relacions familiars, de l'autoestima, la satisfacció i el benestar de la persona resident, a partir del treball de reminiscència, la comunicació i la participació de la família a més dels diferents agents de la residència com els professionals, i per trencar amb les visites rutinàries. Tal com exposa un dels participants "ha canviat una mica la rutina perquè sincerament quan vinc jo no se m'havia ocorregut de parlar de quan érem petites, vull dir parlem dels nets, però no parles de les coses d'abans. Doncs ha servit per això. Ha canviat si" (e.15, p.11) i "ha sigut diferent" (e.14, p.11).

A més, ha donat importància a la *teoria de l'activitat*, idea definida per Leontiev (1981) enfocada a que la persona es sent més feliç quant més activitat té, si continuen participant socialment i si mantenen una activitat que propici la motivació. En aquest cas, dins la residència ja es realitzen activitats, però la proposta *Cercle de Relats* ha ajudat en tots els aspectes, tant a nivell personal, com de relacions familiars, interpersonals i de canvi de concepció.

8. CONCLUSIONS

A nivell professional no havia treballat dins del context de residència amb el grup de persones grans i les referents famílies, i per tant ha sigut un treball d'adquisició d'aprenentatges i posada en pràctica de coneixements sobre la tasca d'educadora social.

Per això, s'han esdevingut algunes limitacions que han ajudat a treballar de manera constant però en cap moment han impossibilitat l'elaboració de la proposta. Així com la novetat de la proposta de treball, la disponibilitat d'algunes famílies i el concretar els dies de les sessions, com l'espai de treball, les habitacions o les sales obertes, incòmoda per a treballar en algunes ocasions.

Destacaria el temps treballat, a nivell personal de curta durada i dedicat al treball amb poques famílies, i a poder projectar en un futur el treball d'història de vida a tots els agents de la residència, ja que hauria de ser un model de treball fix el qual donaria un bon resultat a tots els nivells, sobretot dirigit a la intervenció del professional.

El més important ha estat la creença i la motivació personal, vinguda per el recolzament de moltes persones, algunes vinculades al centre i acompanyants d'educació social. A més de la predisposició i interès de les persones participants.

Per tant, *Cercle de Relats* ha tingut un impacte positiu durant tot el procés ja que ha sigut una proposta motivadora i transformadora, que ha aconseguit arribar als objectius establerts en un principi. Així, s'ha pogut demostrar que és un projecte que s'hauria d'aplicar a tots els residents, en primer lloc perquè ajuda a entendre la vida de la persona i la seva actitud vers a la vida, i en segon, perquè és una eina que millora en vincle familiar.

Així doncs, el treball presentat des d'un inici ha sigut clau en quant a nivell personal, acadèmic i professional, en l'etapa del grau d'Educació Social, ja que he adquirit i posat en pràctica tots els coneixements teòrics i pràctics.

A nivell personal estic molt contenta del procés i el resultat establert, d'haver estat partícip del projecte, d'aconseguir un bon resultat, d'aprendre i adquirir moltes competències, d'establir noves relacions i moments emotius, i de tenir més ganes de seguir treballant i de portar a terme la idea de treballar la història de vida com a eina important de treball en qualsevol context. En el meu cas, porto treballant anys amb persones amb discapacitat intel·lectual i m'han donat la possibilitat de poder començar a treballar el concepte d'històries de vida.

Per això, espero que s'obri a tot arreu el ventall, de tenir clar que el primer de tot és la persona amb la que es treballa i entendre la seva actuació tot tenint en compte la seva història de vida.

Per acabar, *Cercle de Relats* ha estat tot un repte a nivell personal, acadèmic i professional, on he adquirit i posat en pràctica moltes competències, aprenentatges, teories, pràctiques, que he après durant els quatre anys del grau d'Educació Social, i sobretot és i serà un treball que marca un principi i un moment clau com a present i futura educadora social.

9. BIBLIOGRAFIA

- Albert, L. (2000). *Guia pràctica de reminiscència*. Barcelona: Fundació La Caixa.
- Afonso, R. M., Duarte, E., Pereira, H., & Esgalhado, M. G. (2010). Construcción de un programa individual de reminiscencia para mayores con demencia de residentes en una institución. *International Journal of Developmental and Educational Psychology INFAD Revista de Psicología*, 2, 643-650.
- Álvarez-Gayou, J.L. (2005). *Cómo hacer investigación cualitativa. Fundamentos y metodología*. México: Paidós.
- Atkinson, R. (1998). *The Life Story Interview. Qualitative Research Method Series 44*. Londres, Sage.
- Ackerman y Jackson (1970). *Teoría y práctica de la psicoterapia familiar*. Buenos Aires: Paidós.
- Ballesteros, R. F. (2004). *La psicología de la vejez. Encuentros multidisciplinares*, 6 (16), 11-22.
- Barenys Pérez, M. P. (2002). *Els valors socials i la gent gran. Revista catalana de sociologia*, 9-26.
- Bauman, Z. (2004). *Modernidad líquida*. México: Editorial Fondo de Cultura Económica.
- Bertaux, D. (2005). *Los relatos de vida: perspectiva etnosociológica*. Barcelona: Bellaterra.
- Butler, R. N. (1963). *The Life-Review: An Interpretation of Reminiscence in the Aged.* *Psychiatry*, 26 (1), 65-76.
- Butler, R. N. (1974). *Successful Aging and the Role of the Life Review. Journal of the American Geriatrics Society* 22 (12), 529-535.
- Bluck, S. (2003). Autobiographical Memory: Exploring Its Functions in Everyday Life. *Memory* 11 (2), 113-123.
- García, A., & Cerro del Valle, J. (1996). Teoría y política de la tercera edad: algunas reflexiones críticas. *Pedagogía social: revista interuniversitaria*, (13), 17-34
- Erikson, E. (2000). *El ciclo vital completado*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.
- Laín, C., & Moré, M. (2008). La reminiscencia, una propuesta de trabajo con personas mayores. *RES: Revista de Educación Social*, (8), 9.

Leturia, F. J, Inza B, & Hernández, C. (2007). *El papel de la familia en el proceso de atención a personas mayores en centros sociosanitarios. Zerbitzuan ald,, Donostia-San Sebastian*, 129-43.

Navarro, J. (2004). *Enfermedad y familia*. Barcelona: Paidós.

Miles, M. B. y Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2a ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Rodríguez, C. R. (2013). Las familias y los cuidados a las personas mayores dependientes: entre la reciprocidad y la ambivalencia. *Cuadernos de trabajo social*, 26(2), 349-358.

Sans, N., & Figuerola, A. (2008). Revista de educación social: Educación Social y personas mayores. *La intervención en la educación social*. Recuperat de <http://www.eduso.net/res/?b=11&c=100&n=314>

Sans, N., & Figuerola, A. (2008). Revista de educación social: Educación Social y personas mayores. *La intervención en la educación social*. Recuperat de <http://www.eduso.net/res/?b=11&c=100&n=305>

Serrano, J. P., Latorre, J. M., Laura, J. J. R., Rosab, B. N., Aguilarab, M. J., & Nieto, M. (2010). Reminiscencia y Revisión de Vida. Un Modelo conceptual para la Investigación y la Práctica. *Portal de mayores*. Universidad de Castilla-La Mancha, Albacete.

Vernet, F. (2001). La historia de vida en la intervención gerontológica: instrumentos y método para la elaboración, *Gerokomos* 12(4), 148-156.

10. ANNEXES

10.1. ANNEX 1. ENTREVISTES SEMI-ESTRUCTURADES

A continuació es troben les 17 entrevistes semi-estructurades inicials i finals realitzades a les persones residents, els familiars i a una professional.

ENTREVISTA INICIAL RESIDENTS

ENTREVISTA 1, RESIDENT 1:

1. Quan de temps porta aquí a la residència?

Porto vuit anys aquí, el meu marit va tenir varis infarts, cada dos per tres érem al hospital i l'últim cop ja va morir d'un infart, va tenir varis però clar a la que es trobava malament havíem d'anar al metge, i llavors allà l'estabilitzaven i tornàvem cap a casa una temporada, però es clar jo no sortia per cuidar-lo amb ell i llavors hem vaig trobar que després quan vaig començar a sortir em trobava amb la gent i em saludaven, i hem deien que feia temps que no havien vist, i clar jo ni els coneixia, m'havien de dir qui eren.

Llavors fa 8 anys que sóc aquí, el dia 22 de gener, o sigui que el meu marit es va morir, després de totes aquestes el 29 de maig es va morir el meu fill de leucèmia de 40 anys, ell es va morir el maig hem sembla que el 29 de maig, i el meu marit el desembre el mateix dia que el meu fill, el 29 de desembre del mateix any, vull dir que es clar jo estava... i vaig dir per quedar-me a casa, tenir una dona, però jo amb els anys que vaig estar a casa sola, jo estava molt desorientada, i vaig dir "no no porteu-me a la residència que al menys allà ser que estaré bé."

2. Sap que és un relat de vida?

De la vida de les persones no? Si.

3. Com li agradaria fer el relat? Com un llibre escrit o com un àlbum?

A mi m'agrada molt llegir, llavors com un llibre.

4. A vostè que li agrada fer activitats? Què li agrada més... dibuixar, cantar, veure fotografies, llegir, escriure, cosir, entre d'altres?

Si mira, el dilluns al dematí fèiem el bingo i després a fer gimnàs, el divendres hi tornem i el dematí fem memòria, ara mateix he baixat a baix que m'han vingut a buscar a fer unes làmines que unes eren paraules mig fetes i s'havien de completar i l'altre era un dibuix que hi ha diferències un amb l'altre i has de buscar les diferències, i això fa treballar el cervell. I mira, són unes hores que et distreus. I mira, a mi com m'agrada molt llegir, estic aquí, també faig sopa de lletres.

5. Quin moment de la seva vida li agradaria treballar?

El que passa és que jo he tingut una infància molt... mira només per dir-te que a casa vam ser deu germans, el gran quan tenia 8 o 9 anys va morir sortint de col·legi, el meu pare era una persona que li agradava molt anar d'un lloc a un altre, i canviava, va tenir dos fills a Barcelona, va anar a Anglesola al seu poble, ell era hereu d'una casa molt benestar d'Anglesola, però llavors va marxar a Barcelona a treure's el carnet de conduir per portar màquines i sigui el que sigui.

El cas és que quan va tornar ja hi va tornar casat i amb dues criatures... l'avi que va fer doncs el va desheretar i va posar hereu amb un germà, llavors la meva mare quan va estar a Anglesola on van néixer dues criatures més tard van anar a Baleguer on va néixer un altre criatura, quan va estar casat va tornar a Anglesola van néixer dues criatures més, i quan es va cansar van anar a Olesa i llavors vaig néixer jo i ja volia tornar a marxar a Anglesola, i la meva mare va dir "ho sento però jo no vinc", a més la meva mare cosia i a Anglesola no hi havia cap sastre, ho sigui que havia de cuidar la canalla, cuidar a les bèsties, l'hort i tot plegat ja tenia prou feina i pujar nou criatures, i calers pocs i la canalla no podia estar gaire per nosaltres, perquè havia d'estar per la feina per poder menjar. Vull dir, la meva infància i joventut va ser molt... bueno, per fer-te la idea.

Els moments més bonics poder van ser a la meva joventut, em vaig apuntar al casal, hem vaig fer catequista i al casal és on vaig passar el temps més agradable, perquè ballàvem sardanes, fèiem teatre, i el ambient era molt bo, els anys que vaig estar allà al casal poder van ser els anys que vaig passar més bé.

6. La seva família, fill l'ajudarà a elaborar el relat de vida. Com és la relació que té amb el seu fill, i amb altres components? Venen sovint a veure-la?

Van venint i vaig a dinar a casa el meu fill de tant en tant, però els meus nets no hi venen mai...

7. Està contenta d'estar a la residència?

Si aquí faig coses i estic tranquil·la.

Cuidar els avis també és una experiència, vull dir que temptant amb els avis, els avis volen un tracte afectuós que sigui just, hi ha passat tota la vida treballant i tota la vida d'allò, i es clar quan et trobes vell, que ja no tens forces per poder-te, com diu la meva doctora, "vagi a divertir-se" com haig d'anar si no puc caminar, doncs necessitem un tracte dolç, i aquesta feina que fas tu si es amb tracte d'avis, vull dir que és lògic i és bonic i bo que t'agradi, que sàpigues tractar amb dolcesa, si que hi ha vegades que hi ha avis que són

molt tossuts però s'ha de tenir paciència perquè s'han passat tota la vida treballant i qui sap, i llavors quan et trobes gran necessites una mica d'afecte. I jo crec que et pot anar bé i per això t'ho dic. Jo reconec que aquestes tasques són necessàries.

ENTREVISTA 2, RESIDENT 2:

1. Sap que és un relat de vida?

Un relat de vida? És com una autobiografia, si.. una cosa així.

2. Com li agradaria fer el relat? Com un llibre escrit o com un àlbum?

Com un llibre... o bé un àlbum, això llavors ja és cosa seva (la seva filla), veurem a veure que farà, no que farà sinó a veure que servirà més, si servirà més això o bé l'altre, si es pot triar. Ella ja ha vist fotos, ja deu voler un àlbum.

3. A vostè que li agrada més... dibuixar, cantar, veure fotografies, llegir, escriure, cosí, entre d'altres.

M'agrada mirar fotos, però el demés no, no en tinc d'aficions, quan era jove ballava a sardanes això si que ho feia, també fèiem teatre, que teníem una colla amb una colònia que tothom es coneix, era molt reduït i treballàvem amb una fàbrica, i llavors totes anàvem a assajar... i fèiem coses, això de teatre. Ganxet en feia abans però ara ja no perquè em sembla que ja no puc, ara el meu nom casi bé no me'l podria apuntar.

4. A vostè li agrada fer activitats aquí a la residència?

No, bueno vaig a la coral però no per cantar, jo no canto que no tinc veu, m'agrada estar allà, si vols t'hi poses si vols no. Ara com exemple els dilluns ja tenim això aquí dalt, posen les cadires. Això del domino no m'agrada, ni les cartes, el bingo si, si, fins i tot he guanyat algun cop. M'agrada mirar la tele i mirar el Pronto, però jo he perdut moltes facultats, quan anava al esplai en feia però quan hem va passar això de l'esquena.. ara tinc un caràcter així, això del nerviosisme m'ha afectat molt.

5. Quin moment de la seva vida li agradaria treballar?

El que serveixi, ja ho veurem amb l'Anna Maria.

6. La seva família, filla l'ajudarà a elaborar el relat de vida. Com és la relació que té amb la seva filla i amb altres components?

Molt bona. L'Anna Maria és qui fa els encàrrecs, fem una llista i el dia que ha d'anar ho mirem que és més urgent.

7. Venen sovint a veure-la?

Cada setmana, l'Anna Maria em porta aigua, tot el que tinc de menester ho faig amb ella, vull dir de coses així, i l'Amalia és més de roba, que si alguna brusa, i bueno en fi ella és més així això de portar-me roba.

8. Està contenta d'estar a la residència?

Jo farà dos anys que estic aquí. Estic prou bé aquí, a mi m'agrada la soledat, m'ho han dit que no ets d'amigues, quan era jove si a ballar sardanes i això, però si n'és d'activitats no n'he tingut mai, no he tingut mai una amiga íntima no he tingut mai. No no, vam sortir amb una noia que era més gran que jo i ens aveníem molt però es va anar casant, anàvem a tot arreu, una persona que m'hi avenia bé. Llavors pensen que potser la deixo ets tu, però jo com que no ho trobo a faltar. Sóc... em diu l'Anna Maria "mama tu ets d'aquelles antisociable que es diu."

ENTREVISTA 3, RESIDENT 3:

1. ¿Sabe que es un relato de vida?

Un retrato... de cómo eres tú, de mi vida.

2. ¿Cómo le gustaría hacer el relato?

Tengo un libro que, de la historia de mi pueblo de Buera, de allí donde soy yo. Y no se ahora mismo que hay en mi casa de fotografías, hay cajas a ver que hay. Pero sin mirar las fotografías lo recuerdo, recuerdo muchas cosas.

3. ¿Qué momento de su vida le gustaría trabajar?

Mira he sido feliz hasta la muerte de mi hijo que murió muy joven en casa, pero hasta entonces he sido feliz.

4. ¿Cuánto tiempo lleva a la residencia?

Hace poco, en diciembre entré porque daba mucha faena a mi hija y yo no quería, a mí me tienen que ayudar para todo.

5. Su hija le ayudará a realizar el relato. ¿Cómo es su relación?

Buena.

6. ¿Viene mucho su hija a verla?

Cuando puede porque está retirada pero aun va haciendo cosas.

ENTREVISTA 4, RESIDENT 4:

1. Sap que és un relat de vida?

No, què és? De la vida?

2. Com li agradaria fer el relat?

Com tu vulguis, confio amb tu.

3. A vostè que li agrada més... dibuixar, cantar, veure fotografies, llegir, escriure, entre d'altres.

M'agrada tot, però sobretot mirar fotos, vídeos.

4. Quin moment de la seva vida li agradaria treballar?

M'agradaria recordar tot perquè tinc la memòria fatal, no me'n recordo de res.

5. La seva família, filla l'ajudarà a elaborar el relat de vida. Com és la relació que té amb la seva filla, i amb altres components?

Bona, venen molt a veure'm.

6. Venen sovint a veure-la, li agradaria que vinguessin més?

Si, jo vull que vinguin sempre perquè sinó em trobo sola, m'agrada la companyia.

ENTREVISTA INICIAL FAMILIARS

ENTREVISTA 5, FAMILIAR 1:

1. Quan de temps porta vivint el teu familiar a la residència?

Ella ja hi anava abans a col·laborar i fa uns anys que ja està allà. A veure t'explico, els meus pares es van casar molt grans el meu pare es va morir amb 93 i es portaven deu anys, ells es van casar que el meu pare tenia 45 anys, per això també jo estic bastant lluny de les seves històries de joventut perquè clar jo per exemple als meus avis només vaig conèixer una àvia quan jo tenia 2 anys però els altres avis hi havia que ja feia trenta anys que estaven morts, clar jo amb la meva mare em porto molts anys, però la meva mare amb els seus pares també es portaven molts anys, o sigui hi ha molta diferència generacional aquí, perquè ella eren nou germans i era la petita i es portaven més de vint anys amb el germà gran, per el mig encara hi va haver un avortament, o sigui la meva àvia potser va parir deu vegades. Quan ella tenia dotze anys, ella ja es cuidava de les nebodes que eren filles dels seus germans que ja en tenien trenta, o sigui hi ha molts anys de diferència. Llavors, ells estaven a casa i llavors ells en un moment donat van decidir anar a una residència, però clar ells volien una habitació doble que poguessin estar els dos junts, llavors ens truquen que ha quedat lliure una habitació, llavors deixem passar les festes de nadal i després de reis, llavors el dia 29 de desembre es va morir el meu pare, llavors la meva mare va dir, és igual hi vaig igualment.

2. Sempre ha sigut d'Olesa de Montserrat?

Si, jo vaig néixer a Olesa i els meus pares també tots dos, i els avis ja no. O sigui la meva mare va néixer el 1924, però el seu germà gran ja era de principis del segle XX.

3. A la residència hi realitzen activitats sovint? Creus que s'haurien de realitzar més?

Si ella s'apunta a casi tot, clar el que va passar que es va caure fa un any dues vegades, primer es va trencar el maluc i després porta dues pròtesis de maluc, llavors va amb la cadira de rodes, tot i que si l'agafes del braç poc a poc va tirant, i ara sembla que va a sopar amb els caminadors, però fins fa no massa ella caminava i estava bé.

A més jo sempre he sigut de la opinió, que els avis tenen problemes per fer segons quines coses i els hi has de fer el que no poden fer, i jo penso que els has de deixar fer, ser autònoms i no sobre protegir-los, o sigui el que poden fer ho han de fer perquè s'avorreixen es senten encara més inútils, i va arribar un moment abans d'anar a la

residència que clar tot ho feia ella, sortia anava a comprar... i també com la casa on vivia ella estava el mateix carrer que la residència, al principi que estava a la residència molts dies anava a casa, mirava llibres, ara clar diu que no la deixen sortir sola, però es que no pot sortir sola, però es que no cal que vagi jo sinó una persona d'allà de la residència o amb l'Elvira una senyora que la va a veure de tant en tant que surten a donar un vol que te la porta oberta.

4. Li agrada participar en les activitats?

Si si, ella col·labora i li agrada participar en les activitats

5. Hi pots venir sovint a la residència?

Pel tema treball i com ve a dinar a casa, no hi anem gaire, però si quan podem.

6. Creus que el teu familiar li agradaria participar?

Jo crec que si, la carta d'explicació me la va donar ella o sap i li va agradar la idea.

7. Penses que s'implicaria en l'activitat?

Jo crec que si que li agradarà.

8. Creus que es motivaria i ajudaria a alleugerar la seva rutina diària?

Si, si, si.

9. Penses que és una proposta interessant?

Ella ha passat coses que no li agradarien haver viscut, i llavors en aquell moment la poden deprimir una mica, o sigui això pot passar, perquè a ningú li agrada recordar coses com els que tenen els avis que han viscut la guerra, i això. El que passa que a la llarga, crec que li pot donar tranquil·litat, no? I que si ningú li pregunta, ni s'interessés.. a vegades diu: fa molts dies que no us veig, i dius ostres si vam venir aquesta setmana, en algunes coses es tornem sensible però en altres també quan ens fem grans també ens tornem una mica insensibles, o sigui jo me'n recordo l'avi de la meva dona que quan li deies "s'ha mort tal", ah val, pensaves ostres li afectarà perquè és de la seva edat, però ell pensaria mira ell ja s'ha anat i jo encara aquí hi sóc, no?

10. Amb qui es podria contar per a la realització del relat (quins components de la família, com nets, fills,..)?

A veure nosaltres érem 3 germans, el petit es va morir i llavors som dos. Nets ni han set. Però venen de tant en quant, i no podrien participar molt perquè es porten molts anys.

11. Disposem de material com diverses fotografies, vídeos, escrits, objectes...?

Si ella té un àlbum ple de fotos, però clar també estem parlant d'uns anys de que no se'n tiraven igual que ara. A veure tot el que té és en un àlbum.

ENTREVISTA 6, FAMILIAR 2:

1. Quan de temps porta vivint el teu familiar a la residència?

Mira ara l'1 d'abril farà dos anys que està aquí.

2. Sempre ha sigut d'Olesa de Montserrat?

No, ella va venir aquí quan es va casar amb el meu pare.

3. A la residència hi realitzen activitats sovint? Creus que s'haurien de realitzar més?

Li costa participar, és molt independent, nosaltres si que li diem que ha d'anar fer coses, a vegades la van a buscar, però poques vegades per iniciativa pròpia, l'hem agut d'emprendre una mica.

4. Li agrada participar en les activitats?

Saps que passa, que ella sempre ha sigut molt independent, i no "antisociable", però li ha costat això de ser sociable amb la gent com que no ho porta bé, però Bueno tot i així pensàvem que faria menys i el que va fent. Està contenta aquí.

5. Hi pots venir sovint a la residència?

Si, hi vinc molt sovint. Nosaltres som dues filles, la meva germana viu lluny i sol venir un dia a la setmana.

6. Creus que el teu familiar li agradaria participar?

Al principi quan se li va exposar el treball se li va fer com una muntanya, que ho sol ferm qualsevol cosa se li fa una muntanya, i després ja li expliques i veu, però en un principi al primer cop li costa molt, però cap problema.

7. Penses que s'implicaria en l'activitat?

Si, al principi li costarà però crec que al final li acabarà agradant i fins i tot ho trobarà a faltar.

8. Creus que es motivaria i ajudaria a alleugerar la seva rutina diària?

Crec que és una bona eina, que canvia una mica la rutina.

9. Penses que és una proposta interessant?

Si si, vaig dir mira és com un repàs, un recull i una memòria de tot, anar recordant, també està bé de recordar tota la vida.

10. Amb qui es podria contar per a la realització del relat (quins components de la família, com nets, fills,..)?

La meva germana però que va un cop a la setmana, i els nets que hi venen sovint.

11. Disposem de material com diverses fotografies, vídeos, escrits, objectes...?

Si si a casa ni han moltes.

ENTREVISTA 7, FAMILIAR 3:

1. Quan de temps porta vivint el teu familiar a la residència?

Ara porta des del desembre, el que passa que des de el juliol venia al centre de dia, ella li va agafar un ictus i es va quedar sense poder caminar, i aquest any també li va tornar a agafar, i el fisioterapeuta ens va dir que li aniria bé anar a una residència, perquè ella estava molt tancada i el seu problema és que ella pensava que molestava. Llavors pensava que molestava i llavors des del juliol va entrar, ella sempre deia que volia anar a una residència però que fos aquesta, no volia anar a cap altres residència, perquè primera perquè estava la meva sogra i segona perquè ella venia a visitar, venia a missa, a la coral dels avis, coneixia a gent, i ella deia que aquí volia estar. Suposo que al principi li va costar acceptar que una persona que estava a casa seva, s'arreglava, es defensava, escombrava, al seu pas, a no poder a agafar un plat, ni caminar, i sempre tenir ajuda, el seu caràcter li va canviar moltíssim, però bueno vam estar molt de sort perquè quan va entrar li va canviar molt el caràcter, estava simpàtica, feliç, un canvi... jo penso que també de la manera que ella deia, que al vindre aquí va veure realment que sí que hi havia gent que no podia fer lo que ella feia encara que ella no feia res, entens, ella com a mínim podia parlar, es pot dialogar, veia que les hores de tallers també estaven per ella, i jo penso que això li va fer canviar.

2. Sempre ha sigut d'Olesa de Montserrat?

No va néixer a l'Aragó i va venir aquí quan es va casar, farà 69 anys.

3. A la residència hi realitzen activitats sovint? Creus que s'haurien de realitzar més?

Pel que em diu ella sí que en fan a la setmana.

4. Li agrada participar en les activitats?

Sí, pel que em diuen que ella fa, clar quan ella li va venir el ictus es va quedar malament i ens la van fer portar al logopeda i li van donar per fer pràctiques i al cap de mig any no volia anar, i li vam dir mira tu anaves a cantar a la coral que al menys així algo faràs, i ara quan va començar el curs aquí doncs es va apuntar i va a la coral, i això l'ajuda. També ella no havia jugat mai al domino, ara hi està jugant, pinta amb la mà esquerra que no és la seva, va fent la veritat.

5. Hi pots venir sovint a la residència?

Si, cada setmana hi vinc sobretot el cap de setmana.

6. Creus que el teu familiar li agradaria participar?

Jo crec que si que li agradarà.

7. Penses que s'implicaria en l'activitat?

Si.

8. Creus que es motivaria i ajudaria a alleugerar la seva rutina diària?

Ajudaria a alleugerar la rutina jo crec.

9. Penses que és una proposta interessant?

Si la veritat es que des del principi vaig dir que si que era interessant i ens agrada col·laborar.

10. Amb qui es podria contar per a la realització del relat (quins components de la família, com nets, fills,..)?

No... només hi vinc jo, i els nets molt de tant en tant, també fa poc que està aquí.

11. Disposem de material com diverses fotografies, vídeos, escrits, objectes...?

Si a casa en tinc, ja ho miraré.

ENTREVISTA 8, FAMILIAR 4:

1. Quan de temps porta vivint el teu familiar a la residència?

Ara farà 4 anys que va venir aquí.

2. Sempre ha sigut d'Olesa de Montserrat?

No, va néixer a Esparraguera i llavors va venir aquí a Olesa a treballar.

3. Penses que li agrada viure a la residència?

Si perquè a casa sola no hi estaria gents bé... li agrada estar amb companyia i tal i com està aquí ho té tot.

4. A la residència hi realitzen activitats sovint?

Si, pels matins fan alguna activitat.

5. Li agrada participar en les activitats?

Si, el que és molt mandrosa i es cansa molt aviat de les coses.

6. Creus que el teu familiar li agradaria participar?

Si, tot el que sigui fer coses li agrada.

7. Penses que s'implicaria en l'activitat?

Si el que li costarà bastant.

8. Creus que es motivaria i ajudaria a alleugerar la seva rutina diària?

Si perquè sobretot a les tardes no fan res... i està molt avorrida.

9. Penses que és una proposta interessant?

Si molt, a més a ella li anirà molt bé ho necessita pel tema de memòria.

10. Amb qui es podria contar per a la realització del relat (quins components de la família, com nets, fills,...)?

Amb el meu germà.

11. Disposem de material com diverses fotografies, vídeos, escrits, objectes...?

Si, a casa del meu germà hi ha moltes fotografies.

ENTREVISTA PROFESSIONAL

ENTREVISTA 9, PROFESSIONAL:

1. Quina és la teva professió? Quants anys fa que t'hi dediques?

Jo sóc infermera, fa casi onze anys que sóc infermera ja.

2. Quant temps portes treballant a la residència Nostra Senyora de Montserrat?

Ara al octubre d'aquest any farà quatre anys

3. Quina és la teva funció?

Em dedico a tot el que és del tema medicacions, cures, coordinació amb hospital, la coordinació amb els metges, tot el relacionat amb temes d'infermeria.

4. Com definiries al grup de persones residents? Quin perfil tenen?

Ara mateix, cada cop el perfil del resident, és resident amb més dependència. Abans, els residents arribaven aquí super autònoms i feien aquí el deteriorament. Ara no, ara el perfil ha canviat, quan aquí arriben ja arriben dependents. I cada cop a més, està clar.

5. Creus que realitzen moltes activitats setmanals?

A veure, jo penso que a la residència es realitzen moltes activitats però com que el perfil del resident ha canviat tant és difícil que tots els residents participin en el mateix grau. Abans hi havia moltes activitats que els autònoms feien costura, ajudaven a fer tot el tipus d'activitats que són de Nadal, de Sant Jordi, passàvem paradeta, venien coses... ara com el perfil a canviat tant costa més que participin en les activitats.

6. Creus que les seves respectives famílies estan implicades?

Amb el resident, hi ha famílies que si que estan implicades amb el resident però que penso que no ho acaben d'encaixar amb el centre. Quan fem activitats de famílies i tot això costa que participin.

7. Penses que tenen un bon vincle familiar?

Hi ha famílies que si que tenen un bon vincle i un suport molt bo i que no tens problemes de comunicar-te amb uns o altres perquè la relació entre el resident i la família és molt bona però hi ha famílies que són molt complicades, ja perquè la relació del resident amb el fill ja no és bo o entre els fills hi ha una mala relació, llavors és com que costa molt, costa.

8. Veuries possible realitzar un programa que treballi el tema del vincle conjuntament amb la família?

Jo crec que si, el que passa que requeriria molt de temps, requereix temps, perquè penso que s'haurien de fer moltes coses, moltes reunions, penso que s'haurien de fer moltes activitats i consultes. El principal problema que tenim és que els familiars que es volen implicar no tenen temps perquè normalment són persones que treballen, que tenen família i clar és molt difícil, si.

9. Quins creus que serien els millors moments per poder treballar amb ells? (en quant a activitats a realitzar)

El cap de setmana tindries més suport de la família perquè normalment no treballen, i serien molt millor els matins que a les tardes, que estan més cansats.

10. Creus que la família s'implicaria amb la proposta?

Jo crec que algunes famílies s'implicarien, ja buscaríem, no se quants residents necessitaràs però jo crec que si, ja buscaríem els residents que les famílies estiguessin més implicades.

11. Trobes difícil que les persones grans puguin seguir el programa, segons la situació amb la que es trobin?

Jo crec que si amb l'ajut sempre de les famílies, i que et trobaràs amb famílies que no tindràs problemes amb alhora de treballar.

12. La proposta inicialment té una organització de dos mesos aproximadament, treballant un cop a la setmana. Creus que està ven definit?

Si, T'hauràs d'adaptar al seu horari.

Pensa que lo de les històries de vida, la última inspecció que vam tenir deia que trobava a faltar que no estes la història de vida del resident. Perquè nosaltres treballem, quan ingressa un resident es fa un Programa d'Atenció Individualitzada del resident, llavors es posen uns objectius i es fa un treball sobre el resident segons les seves necessitats, i ens va dir que trobava a faltar això, la història de vida que és super important.

El tema horari poder no et calen moltes sessions o poder s'ofereixen i si i les fas, i el cap de setmana és ideal perquè et trobaràs que les famílies podran quedar, o poder no treballen a les tardes.

13. Penses que és una bona proposta de treball i que pot tenir un bon resultat?

Pensa, que si tu fas una història de vida ven feta, i aquesta informació ens passa a nosaltres com a personal la forma d'accedir amb ella, la manera de tractar-la, o sigui es poden tractar tantes coses, per exemple si a la teva àvia mai a la vida li han agradat menjar els pèsols i jo li poso pèsols a mi em dirà que no i jo diré, no te'ls has de menjar i jo que se si ella fa cinquanta anys va tenir un problema amb els pèsols i per això no se'ls vol menjar, si no li agraden els pèsols no li faré menjar. Jo penso que ens hem de dirigir a fer una atenció més individualitzada, no tant general, ´és molt difícil i complicat, però bueno.

14. Què penses o t'agrada la proposta de programa?

Molt, està molt guai.

15. Ho veus viable, factible a realitzar?

Si.

ENTREVISTA FINAL RESIDENT

ENTREVISTA 10, RESIDENT 1:

1. Com s'ha sentit durant el treball del relat?

Bé, molt bé.

2. Com valoraria l'activitat, positivament o negativament?

Per mi ha sigut positiu, mira vaig recordar coses, unes agradables i unes desagradables però bé.

3. Li ha agradat el treball realitzat?

Si.

4. Havia realitzat una activitat com aquesta alguna vegada a la residència?

No, mai.

5. Li ha ajudat a recordar moments que no tenia presents?

Home, coses que es clar que no hi penses, que hi ha moments que penses, jo a vegades quan vaig a dormir i no puc dormir i penso un moment de la meua vida i llavors hem bé a cap... són coses que t'agraden recordar, coses que no t'agraden recordar, però ja és història això, ja ha passat. Diuen que s'ha de viure el present, que el passat ja ha passat, ja és història, i procuro fer-ho així.

6. Pensa que serà d'utilitat en un futur?

Si per mi i després que ho tingui la família.

7. Creia necessària la participació del seu fill?

Si, perquè ell s'ha assabentat de coses que no les sabia, perquè per exemple coses de quan era ell petit es clar no se'n recorda, i també en vam parlar i ell també les va saber coses de la família que no les sabia, i li va agradar.

8. Li ha agradat poder-ho realitzar amb el seu fill?

Si molt.

9. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?

Jo no ho havia fet mai, ni compartir mai.

10. Li agradaria poder realitzar més activitats en comú amb el seu fill?

Si però ell està molt enfeinat...

11. Li agradaria que sigues una activitat pròpia de la residència?

No, va bé perquè és diferent, jo per exemple no puc sortir i fent coses com aquestes canvis una mica de la rutina, que et distreuen, que no passen les hores tant... moltes hores seguides sola, i quan fem trobades per exemple aquí d'activitats no estic sola estàs en companyia.

12. Com definiria les visites amb el teu fill?

A la primera setmana d'estar aquí venia ella i la seva dona cada dissabte, però clar ell treballa, va a música la dona també no para, no tenen molt temps lliure, però ara ja no venen tant sovint, perquè se'n van al cine o perquè fan el futbol i es reuneixen els seus amics, o per coses de d'allò, no venen tant com venien abans.

13. Creu que ha ajudat a trencar amb la rutina de visita?

Si, ha sigut diferent, a més de la meva vida, que el meu fill s'ha pogut assabentar de coses i estar per mi.

14. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut l'adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família, o d'interès personal...)

Si ha estat molt bé.

15. En referència al treball, quina opinió tenia en un principi i quina te ara?

Al principi com que no havia fet mai cap, no sabia de que anava, em suposava que hem faries preguntes de la meva vida.

16. Expressi amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Doncs m'ha agradat perquè he recordat coses de la meva vida, el meu fill s'ha assabentat de coses que ell no sabia perquè clar ell o no hi era o era petit, m'ha agradat molt poder fer-ho amb tu i el meu fill.

ENTREVISTA 11, RESIDENR 2:

1. Com s'ha sentit durant el treball del relat?

A mira bé, perquè jo pensava "qui sap que seria" i ha sigut una cosa molt planera i molt bé i ha anat bé recordar records, a recordar la vida i que et dones compte dels anys que han passat sembla que no pugui ser, això és molt maco recordar coses d'abans.

2. Com valoraria l'activitat, positivament o negativament?

Si, itant, itant.

3. Li ha agradat el treball realitzat? Havia realitzat una activitat com aquesta alguna vegada a la residència

No, a la residència tampoc, però mai m'ho hagués plantejat. Inclús el fet de treballar amb un ordinador, el meu net sempre m'ho ha dit que m'ensenyaria però res res.

4. Li ha agradat com ha quedat el relat?

Si molt bé, el treball que has realitzat mare de déu... quanta feinada i molt bé.

5. L'ha ajudat a recordar moments que no tenies presents?

Si perquè el dia a dia no hi pares a pensar en recordar amb coses d'abans.

6. Pensa que serà d'utilitat en un futur?

Si.

7. Creies necessària la participació del teu fill/a?

Si, si, he vist a la meva filla molt entusiasmada, ho he fet per ella també, i m'he refiat d'ella en tot moment.

8. Li ha agradat poder-ho realitzar amb la teva filla?

Molt.

9. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?

No sortim gaire perquè no m'agrada... sortim per dinar a casa seva o anar al metge.

10. Li agradaria que sigues una activitat pròpia de la residència?

M'ha agradat fer-ho més íntim, amb la meva filla i tu.

11. Pensa que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb la teva filla?

Si molt, al principi jo no volia però la meva filla hem va convèncer i al finir molt bé.

12. Com definiria les visites amb la teva filla?

Bones, venen molt a visitar-me i parlem del dia a dia.

13. Creu que ha ajudat a trencar amb la rutina de visita?

Si que ha canviat perquè quan venen les meves filles parlem de coses més del dia a dia.

14. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut l'adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família, o d'interès personal...)

Si, si, ha sigut unes estones divertides, i ja me'n recordava de qui vindries.

15. En referència al treball, quina opinió tenia en un principi i quina tens ara?

Al principi com jo sempre he sigut de no participar gaire... no estava convençuda, però ara molt bé, estic molt contenta amb el treball fet.

16. Expressi amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Estic molt feliç de poder haver treballat amb tu i la meva filla, la més agradable de tot, moltes gràcies, hem estat molt bé, jo m'hi he trobat molt bé.

ENTREVISTA 12, RESIDENT 3:

1. Com s'ha sentit durant el treball del relat?

Bien, bien, al saber lo que significaba y al ver que tiene mucho sentido. Me ha gustado, y cuando íbamos haciendo cada vez más.

2. Com valoraria l'activitat, positivament o negativament?

Si, si, positivamente, porque nunca pensaba yo que hubiese sido así.

3. Havia realitzat una activitat com aquesta alguna vegada a la residència?

No

4. Li ha agradat com ha quedat el relat?

Si mucho, mucho, lo llevaré encima siempre.

5. Li ha ajudat a recordar moments que no tenies presents?

Si pero no tanto como me podía pensar, no me ha costado, porque he vivido mucho y recuerdo muchas cosas, pero me ha ido bien repasarlo todo.

6. Pensa que serà d'utilitat en un futur?

Si, sobretodo porque es la historia que luego mi hija puede continuar y leerle a sus nietos, hijos... recuerda lo bonito de mi vida.

7. Creia necessària la participació del teu filla?

Si ha ayudado mucho, tiene una memoria ella, recuerda más cosas que yo, me ha ayudado en los momentos que yo no recordaba.

8. Li ha agradat poder-ho realitzar amb el teu filla?

Si claro, mucho

9. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?

Pues así de trabajo muchísimo, el otro día fuimos a comer para un cumpleaños de un nieto, pero claro yo no puedo moverme ni salir... cuesta hacer cosas juntas.

10. Li agradaria poder realitzar més activitats en comú amb el teu filla?

Sí.

11. Li agradaria que sigues una activitat pròpia de la residència?

Pues me gusta más como lo hemos hecho, más íntimamente con mi hija y tú, en general no me hubiera gustado hacerlo en la residencia, pero sí que pienso que ayuda a saber más de la persona. Me ha gustado como ha sido, así.

12. Pensa que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu filla?

Si, diferente.

13. Com definiria les visites amb el teu filla?

Buena porque ahora no trabaja y puede venir más, yo contenta porque viene bastante, hemos pasado mucho juntas y ahora me ayuda bastante.

14. Creu que ha ajudat a trencar amb la rutina de visita?

Si, ha sido diferente

15. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut l'adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família, o d'interès personal...)

Ha estado bien, todo bien, me he sentido bien.

16. En referència al treball, quina opinió tenia en un principi i quina te ara?

Pues antes no sabía que seria, como lo haríamos, pero poco a poco me ha ido gustando.

17. Expressi amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Pues diría... que ha sido mucho trabajo para escribir el relato pero me he sentido muy segura, hemos pasado muy buenos ratos las tres, ha sido diferente a como siempre.

ENTREVISTA 13, RESIDENT 4:

1. Com s'ha sentit durant el treball del relat?

Si, m'ha agradat molt.

2. Com valoraria l'activitat, positivament o negativament?

Positivament, coses que recordes de la teva vida.

3. Li ha agradat el treball realitzat? I com ha quedat?

Si, m'ha agradat molt com ha quedat.

4. Havia realitzat una activitat com aquesta alguna vegada a la residència?

No, mai, fem activitats de memòria però de recordar la meva vida no.

5. L'ha ajudat a recordar moments que no tenies presents?

Si, molts moments perquè no recordo res...

6. Pensa que serà d'utilitat en un futur?

Si, ja ho és ara, m'ha recordat moltes coses que no recordava de quant era jove.

7. Creia necessària la participació del teu filla?

Si perquè m'ha ajudat a recordar-ho.

8. Li ha agradat poder-ho realitzar amb el teu filla?

Si molt, amb vosaltres, més que amb una altre cosa i amb tu encara més, la meva neta, de la mateixa família.

9. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?

Molt.

10. Li agradaria poder realitzar més activitats en comú amb el teu filla?

Si m'agradaria fer més coses juntes, m'agrada molt la companyia, el no estar sola.

11. Li agradaria que sigues una activitat pròpia de la residència?

M'ha agradat molt fer-ho amb tu.

12. Pensa que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu filla?

Si hem estat juntes.

13. Com definiria les visites amb el teu filla?

Be sovint, estic contenta.

14. Creu que ha ajudat a trencar amb la rutina de visita?

Si.

15. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut l'adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família, o d'interès personal...)

Molt, m'ha encantat.

16. En referència al treball, quina opinió tenia en un principi i quina te ara?

No sabia que faríem ni com seria, però m'ha agradat molt.

17. Expressi amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

M'ha ajudat a recordar sobre la meua vida, m'han vingut moments que no recordava gents, i mira que tinc la memòria molt malament i m'ha ajudat molt.

ENTREVISTA FINAL FAMILIARS

ENTREVISTA 14, FAMILIAR 1:

- 1. Penses que l'elaboració del relat ha ajudat en algun aspecte a nivell personal al teu familiar? En què?**

Jo crec que sí, per una banda perquè ella ha estat contenta en fer-lo a recordar moments positius després de viure una vida difícil, i a partir d'aquí perquè en un futur li ajudarà a explicar coses a la gent i ella estarà contenta en ensenyar-lo.

- 2. Creus que la realització del relat de vida és una eina que ajuda a recordar moments claus de la vida de les persones? En el cas del teu familiar, creus que és o serà en un futur una eina d'ajuda?**

La veritat és que sí, i molt, perquè és un petit fil de l'explicació de la seva vida i ara que té 92 anys no se sap mai quan ho necessitarà més.

- 3. Com valores el resultat del treball, positivament o negativament?**

Sí, sí positivament.

- 4. T'ha agradat la proposta, en poder compartir una activitat en comú amb el teu familiar?**

Sí que m'ha agradat, he fallat una sessió però el que he viscut ha estat molt interessant.

- 5. Creies necessària la teva participació?**

Bueno.. l'única cosa era per algunes vegades del "qui és aquest, algun cognom, de l'any, el lloc..." pel tema de que hi ha coses que jo l'havia de rectificar, perquè s'equivoca de persona, d'any, de lloc... però ja has vist que ella té bastanta bona memòria.

- 6. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?**

Sí anàvem fent coses. Jo intento venir cada 15 dies, però sempre hi ha metges, festes, o vinc a buscar-la per anar a casa a dinar. Ara per exemple el diumenge passat vam anar a la Passió a veure-la junts ja que a ella li agrada recordar-la.

7. Creuries necessària l'elaboració d'històries de vida com activitat important a la residència?

Si podia estar bé, seria interessant sobretot perquè és una activitat diferent, de la pròpia vida de les persones i que amb les edats que estem parlant que en qualsevol moment pot fallar la memòria seria molt interessant que es fes.

8. Quina opinió tenies en un principi i quina tens al finalitzar? Has cregut necessària la proposta?

Jo ho veia més difícil al començament que ara, ho veia més complicat el començament però al final molt bé.

9. Penses que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu familiar?

Si, si perquè no havíem fet mai una activitat com aquesta.

10. En quant a les visites, com definiries les trobades amb el teu familiar?

A veure... quan vinc o anem a casa a dinar del dia a dia, dels mals que té, i poca cosa més...

11. Creus que ha sigut una proposta que ha canviat una mica la rutina?

En aquest aspecte si, perquè ha sigut diferent.

12. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família...)

Si han sigut hores bones per fer-ho.

13. Expressa amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Diria... il·lusió, perquè a ella li ha fet molta il·lusió poder recordar, explicar i passar moments junts, ara quan tingui el llibre segur que li ensenya a tothom i això és molt bo.

ENTREVISTA 15, FAMILIAR 2:

1. Penses que l'elaboració del relat ha ajudat en algun aspecte a nivell personal al teu familiar? En què?

Jo crec que sí. Primera que al principi es va fer una muntanya i pues Bueno ha anat bé en el sentit de que s'ho ha passat bé i ha vist que era una cosa pues això no, una mica recordar coses que normalment no es una activitat que no ho solem fer, vull dir parles, però parles de dia a dia, de ha passat això, o lo altre, però veus no hi atines a pensar a parlar ostres te'n recordes del Guixaró..., és aturar-se una mica i fer una mica de memòria. I llavors sí que penso que anat molt bé.

2. Creus que la realització del relat de vida és una eina que ajuda a recordar moments claus de la vida de les persones? En el cas del teu familiar, creus que és o serà en un futur una eina d'ajuda?

Sí, i tant. I en aquest cas, Bueno, per exemple ella ha explicat tot lo positiu que això és important, perquè sí que vale, tens records que no d'allò però Bueno en aquell moment dius osti que bé no que recorda tot lo positiu, és com d'alegria, de moments bonics, vull dir que això també et dona una mica d'optimisme, de dir goita sí que n'he fet de coses, bones i m'ho he passat bé, és positiu.

3. Com valors el resultat del treball, positivament o negativament?

Molt bo, molt positiu sí.

4. T'ha agradat la proposta, en poder compartir una activitat en comú amb el teu familiar?

Sí, sí de veritat, totalment és el que et deia no, que normalment com que anem tots molt de presa i vens aquí i que necessites, vaig a buscar-te això, allò, o mira avui hem anat aquí..., anem així, i en canvi això és un aturar-te una mica, més de amb calma, tranquil·litat i molt bé.

5. Creies necessària la teva participació?

Sí perquè l'he ajudat amb moltes coses que no recordava i hem compartit opinions.

6. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?

A fora si sortim a fora es per anar a metges, no sortim, perquè de seguida es cansa, o la venim a buscar per anar a dinar, alguna festa, o sinó per aquí quan fa bo al pati, es que no es gaire de sortir, més aviat l'hem de tibar, ha anat bé el treball.

7. Creuries necessària l'elaboració d'històries de vida com activitat important a la residència?

Jo trobo que si, fer una historia de vida és una eina que ajuda també a saber més d'ells sobretot de cara als professionals, i que és una activitat que per exemple es fan moltes rutines no de tot, i això es surt una mica, parles de tu que a la gent això normalment, al menys lo que fem la gent, jo ho veig quan també em vaig fent gran, "ostres tu jo abans quan era jove..." és tendència no? I això també és diferent una miqueta, parlar d'una mica de que ha fet, "oi si perquè quan jo era jove... ostres si jo anava aquí..." i els dona una mica més de vidilla. Jo trobo que si.

8. Quina opinió tenies en un principi i quina tens al finalitzar? Has cregut necessària la proposta?

El principi era una mica de... bueno explicar una mica la seva vida, pues que jo em pensava quina feina tindrà la Claudia perquè jo no se com ho enllaçarà, i la veritat es que molt bé, clar la feina ha sigut teva perquè ella el que ha fet és explicar, i que has fet tota la història. Vull dir que en un principi sabia que anava per aquí però no veia el final no? No me'l imaginava, i ara doncs la veritat sorpresa molt positivament.

9. Penses que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu familiar?

Molt interessant a poder compartir amb ella i recordar moments positius.

10. En quant a les visites, com definiries les trobades amb el teu familiar?

Vinc sovint i parlem de les coses del dia a dia, dels nets, de la meva germana o de metges.. del dia a dia.

11. Creus que ha sigut una proposta que ha canviat una mica la rutina?

Si clar, perquè sincerament quan vinc jo no se'm havia ocorregut de dir parlem de quan érem petites del Guixaró, vull dir parlem del nets, però no parles de les coses d'abans. Doncs ha servit per això. Ha canviat ha canviat si.

12. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família...)

Molt bé.

13. Expressa amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

No, aviam tot molt bé, m'ha sorprès molt agradablement el resultat final, i trobo que ella ha passat una estona... ha disfrutat, està molt contenta que li veies quan explicava que ostres que ai que bé, i a mi també m'ha servit per fer memòria i estar més amb ella.

ENTREVISTA 16, FAMILIAR 3:

- 1. Penses que l'elaboració del relat ha ajudat en algun aspecte a nivell personal al teu familiar? Si es que si, en què?**

Si, a recordar i motivar-se.

- 2. Creus que la realització del relat de vida és una eina que ajuda a recordar moments claus de la vida de les persones? En el cas del teu familiar, creus que és o serà en un futur una eina d'ajuda?**

Si, quan comenci a perdre memòria.

- 3. Com valors el resultat del treball, positivament o negativament?**

Positiva

- 4. T'ha agradat la proposta, el fet de poder compartir una activitat en comú amb el teu familiar?**

Si

- 5. Quant va ser l'última activitat que veu compartir en comú?**

En comú es la primera

- 6. Creies necessària la teva participació?**

Crec que si

- 7. Creuries necessària i important, l'elaboració d'històries de vida com activitat fixa a la residència? Per què?**

Si, perquè es fa recorda etapes de la vida, activant una mica la memòria

- 8. Quina opinió tenies en un principi i quina tens al finalitzar? Has cregut necessària la proposta?**

Al principi era una mica reacia, al finalitzar la troBo enriquidora i agradable, es bona proposta

- 9. Penses que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu familiar?**

Si

10. En quant a les visites, com definiries les trobades amb el teu familiar?

Agradables

11. Creus que ha sigut una proposta que ha canviat una mica la rutina de visita?

Si, ha canviat la visita

12. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família...)

Si

13. Expressa amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Enriquidor.

ENTREVISTA 17, FAMILIAR 4:

- 1. Penses que l'elaboració del relat ha ajudat en algun aspecte a nivell personal al teu familiar? En què?**

Si, molt emocionalment perquè hi ha moltes coses de que no se'n recorda, per no dir res.

- 2. Creus que la realització del relat de vida és una eina que ajuda a recordar moments claus de la vida de les persones? En el cas del teu familiar, creus que és o serà en un futur una eina d'ajuda?**

Si, és un record per ells i per la família, penso que és molt bonic.

- 3. Com valores el resultat del treball, positivament o negativament?**

Molt positiu.

- 4. T'ha agradat la proposta, en poder compartir una activitat en comú amb el teu familiar?**

Si, si molt.

- 5. Creies necessària la teva participació?**

Si, perquè ella no recorda i la meva participació l'ha ajudat a recordar moments que fins hi tot jo m'he quedat sorpresa, l'ha ajudat molt.

- 6. Quant feia que no compartíeu un treball en comú?**

Es que fa molt temps que no fèiem res, i ha estat molt bona proposta.

- 7. Creuries necessària l'elaboració d'històries de vida com activitat important a la residència?**

Si i tant, sobretot per saber més de la persona.

- 8. Quina opinió tenies en un principi i quina tens al finalitzar? Has cregut necessària la proposta?**

No sabia ven bé com seria, però al fer-ho amb vídeo penso que l'ha ajudat molt més, i al veureu i escoltar la seva veu li serà encara de més ajudat. Ha sigut una bona proposta, sobretot amb un perfil com el d'ella.

9. Penses que ha sigut una activitat interessant a poder realitzar amb el teu familiar?

Molt interessant.

10. En quant a les visites, com definiries les trobades amb el teu familiar?

Doncs el que passa que no pots portar una conversa perquè no se'n recorda de res, i són molt fluïxes en quant a comunicació.

11. Creus que ha sigut una proposta que ha canviat una mica la rutina?

Si, perquè és el que t'he comentat que les visites són amb poca comunicació i ha ajudat a trencar i sobretot a parlar de la seva història de vida que no t'hi poses a pensar, i ha sigut un ajut mutu.

12. El temps estimat a realitzar el treball ha sigut adient? (en quant a que eren hores de compartir amb família...)

Si, perquè t'has adaptat a la disponibilitat i han sigut moments perfectes.

13. Expressa amb una paraula o una frase la vivència del projecte.

Fer memòria, recordant els vells temps.

10.2. ANNEX 2. GRAELLES DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DE LES SESSIONS

En aquest apartat s'exposen les diferents graelles de seguiment i avaluació realitzades a partir de l'observació de les diferents sessions amb els protagonistes. Aquestes es troben organitzades per sessions i famílies, la qual s'esposa l'objectiu, el procés de treball realitzat, el grau de col·laboració i l'estat emocional tant del familiar com la resident.

GRAELLA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ					
Sessió 1		Escalfant motors			
Objectiu		Impulsar la participació; Exposar i definir el treball sobre el relat de vida			
Famílies	Procés i treball realitzat	Familiar i Resident	Grau de col·laboració Res/Poc/Bastant/ Molt	Estat emocional: Positiu (confiança, alegria, satisfacció, tranquil·litat, plaer, fluïdesa); Negatiu (tristesa, por, culpa, ansietat).	
1	Exposar el treball a realitzar, concretar de quina manera es realitzarà (format llibre) i veure fotografies tot explicant els moments viscuts en cada una d'elles. Etape de presentació i coneixement del context amb els que ens trobarem. Què es treballarà? Els moments amb l'esplai (teatre, excursions...), matrimoni, família, passió i vida a la residència.	F	Bastant	Positiva. Tranquil	
		R	Molt	Positiva. Alegre i emocionada	
2	Exposar el treball a realitzar, concretar de quina manera es realitzarà (format llibre) i veure fotografies tot explicant els moments viscuts en cada una d'elles. Etape de presentació i	F	Molt	Positiva. Alegre	
		R	Molt	Positiva. Feliç	

	coneixement del context amb els que ens trobarem. Selecció de les fotografies. Què es treballarà? Joventut i matrimoni.			
3	Exposar el treball a realitzar, concretar de quina manera es realitzarà (format llibre) i veure fotografies tot recordant i explicant els moments viscuts en cada una d'elles. Etapla de presentació i coneixement del context amb els que ens trobarem. Què es treballarà? La vida al poble durant la joventut fins el matrimoni.	F	Bastant	Positiva. Tranquil·la
		R	Bastant	Positiva. Alegre
4	Exposar el treball a realitzar, concretar de quina manera es realitzarà (relat digital) i veure fotografies tot explicant els moments viscuts en cada una d'elles. Etapla de presentació i coneixement del context amb els que ens trobarem. Es treballarà la seva vida cronològicament, totes les etapes.	F	Bastant	Positiva. Alegre
		R	Bastant	Positiva. Alegre

GRAELLA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ				
Sessió 2		Fent camí		
Objectiu		Treballar i organitzar el relat, tot ordenant els successos claus de la seva història de vida		
Famílies	Procés i treball realitzat	Familiar i Resident	Grau de col·laboració Res/Poc/Bastant/ Molt	Estat emocional: Positiu (confiança, alegria, satisfacció, tranquil·litat, plaer, fluïdesa) Negatiu (tristesa, por, culpa, ansietat).
1	Selecció de les fotografies a destacar en el relat.	F	Bastant	Positiva. Tranquil
		R	Molt	Positiva. Feliç
2	Revisió sobre la selecció realitzada en l'última sessió, per a poder apuntar els aspectes claus de cada època viscuda.	F	Molt	Positiva. Alegre
		R	Molt	Positiva. Alegre
3	Concreció de les etapes a treballar i primera selecció de les fotografies.	F	Molt	Positiva. Tranquil·la
		R	Molt	Positiva. Alegre
4	Selecció de fotografies i treball dels records viscuts, tot activant la memòria.	F	Molt	Positiva. Alegre
		R	Molt	Positiva. Alegre

GRAELLA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ					
Sessió 3		Puntualitzant			
Objectiu		L'educador exposa el relat als participants per tal de poder definir el disseny i els aspectes claus del relat			
Famílies	Procés i treball realitzat	Familiar i Resident	Grau de col·laboració Res/Poc/Bastant/Molt	Estat emocional Positiu (confiança, alegria, satisfacció, tranquil·litat, plaer, fluïdesa); Negatiu (tristesa, por, culpa, ansietat).	
1	Acabar de concretar i definir l'escrit i el disseny del relat de vida.	F	Bastant	Positiva. Alegre	
		R	Molt	Positiva. Alegre	
2	Acabar de concretar i definir l'escrit i el disseny del relat de vida.	F	Bastant	Positiva. Alegre	
		R	Molt	Positiva. Alegre	
3	Acabar de concretar i definir l'escrit i el disseny del relat de vida.	F	Molt	Positiva. Alegre	
		R	Bastant	Positiva. Alegre	
4	Gravar la veu de la protagonista.	F	Bastant	Positiva. Alegre	
		R	Molt	Positiva. Alegre	

GRAELLA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ					
Sessió 4		Arribant a la meta			
Objectiu		Finalitzar el relat de vida			
Famílies	Procés i treball realitzat	Familiar i Resident	Grau de col·laboració Res/Poc/Bastant/Molt	Estat emocional Positiu (confiança, alegria, satisfacció, tranquil·litat, plaer, fluïdesa); Negatiu (tristesa, por, culpa, ansietat).	
1	Exposició del relat final	F	Molt	Alegria, satisfacció	
		R	Molt	Alegria, satisfacció	
2	Exposició del relat final	F	Molt	Alegria, satisfacció	
		R	Molt	Alegria, satisfacció	
3	Exposició del relat final	F	Molt	Alegria, satisfacció	
		R	Molt	Alegria, satisfacció	
4	Acabar de gravar la veu de la protagonista, dels moments definits.	F	En aquest cas no ha sigut falta l'ajuda.	Alegria, satisfacció	
		R	Molt	Alegria, satisfacció	

GRAELLA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ				
Sessió 5		El fil de vida		
Objectiu		Treballar les sensacions davant tot el procés realitzat i revisar el relat		
Famílies	Procés i treball realitzat	Familiar i Resident	Grau de col·laboració Res/Poc/Bastant/Molt	Estat emocional: Positiu (confiança, alegria, satisfacció, tranquil·litat, plaer, fluïdesa); Negatiu (tristesa, por, culpa, ansietat).
1	Conclusió del procés de treball i entrevista final	F	Molt	Alegria, satisfacció
		R	Molt	Alegria, satisfacció
2	Conclusió del procés de treball i entrevista final	F	Molt	Alegria, satisfacció
		R	Molt	Alegria, satisfacció
3	Conclusió del procés de treball i entrevista final	F	Molt	Alegria, satisfacció
		R	Molt	Alegria, satisfacció
4	Conclusió del procés de treball i entrevista final	F	Molt	Positiva. Alegre
		R	Molt	Positiva. Alegre

10.3. ANNEX 3. REALITZACIÓ DE RELATS

S'ha treballat l'elaboració de quatre relats de vida a partir d'un treball conjunt entre la protagonista, els familiars i l'educadora.

A nivell d'interès personal dels protagonistes, s'han realitzat tres relats en format llibre i un digital en vídeo, elaborats a partir de la selecció de fotografies i exposició de records, en primera persona, tot dissenyat i transcrit per l'educadora social.

A continuació es detalla el treball dels quatre casos familiars.

FAMÍLIA 1:

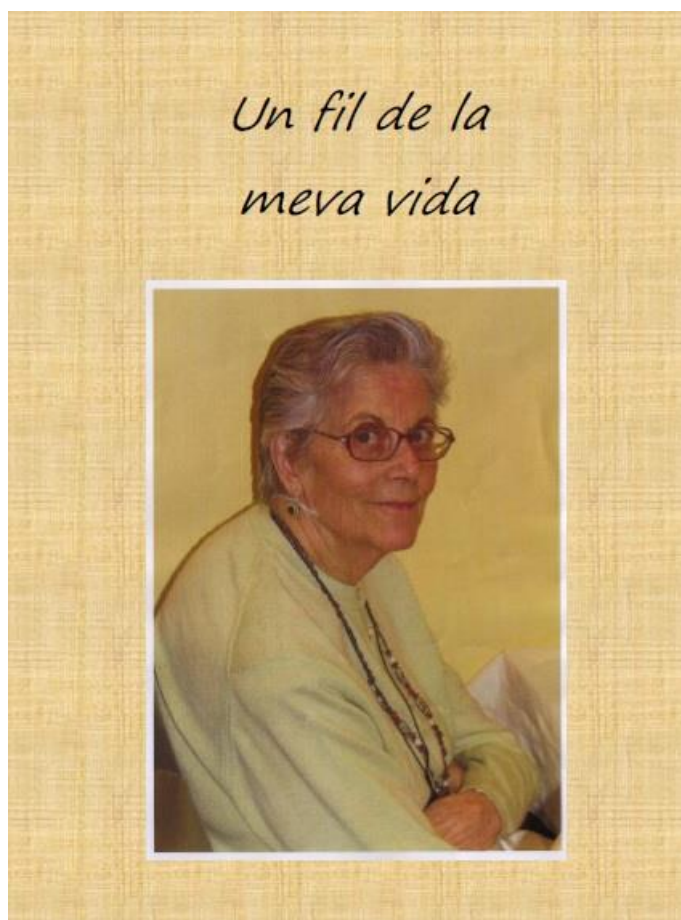
En el cas de la primera família, s'ha treballat el relat de vida amb un total de 8 sessions, les 2 primeres de presentació i entrevistes, 2 d'elaboració del relat, unes altres 2 a nivell personal amb la resident, i les restants de conclusions i entrevistes finals.

En el cas de les sessions individuals i conjuntes s'ha treballat sempre amb pautes establertes per l'educadora però sempre amb flexibilitat, tot en funció de l'explicació de la història.

El relat de vida des d'un principi es va definir per elaborar-lo en format llibre per motius d'interès personals de la protagonista. D'aquesta manera, s'ha realitzat a partir de fotografies seleccionades per la resident, les quals han ajudat a recordar moments i formar el propi relat de vida.

En el cas del familiar, el fill, ha estat atent en quant a moments que necessitava ajuda, però sempre des d'un espai de respecte.

El relat es troba adjuntat al final del treball. A continuació es troba la portada del relat de vida.

FAMÍLIA 2:

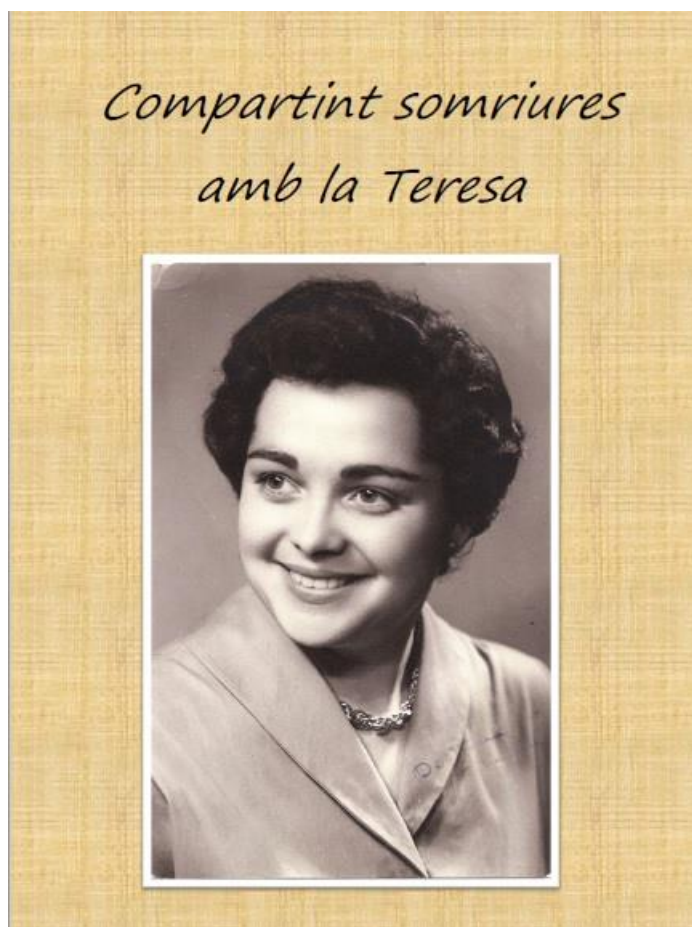
En referència a la segona família, s'ha treballat el relat de vida a partir de 8 sessions, les 2 primeres de presentacions i entrevistes inicials, les 4 següents a nivell conjunt, i les últimes de conclusions i entrevistes finals.

En referència a les sessions individuals i conjuntes s'ha treballat sempre amb pautes establertes per l'educadora però sempre amb flexibilitat segons l'exposició de la persona.

El relat de vida des d'un principi es va definir per elaborar-lo en format llibre per motius d'interès personals de la protagonista. D'aquesta manera, s'ha realitzat a partir de fotografies seleccionades per les dos participants, en consens conjunt, les quals han ajudat a recordar moments i formar el propi relat de vida.

Per part de la familiar, la filla, ha estat sempre ajudant-la a exposar moments que no acabava de recordar però sempre des d'un espai de respecte.

El relat de troba adjuntat al final del treball. Seguidament es troba la portada del relat de vida.

FAMÍLIA 3:

Per altre banda amb la tercera família s'ha realitzat el relat de vida a partir de 8 sessions, les 2 primeres de presentacions i entrevistes inicials, les 4 següents a nivell conjunt, i les restants de conclusions i entrevistes finals.

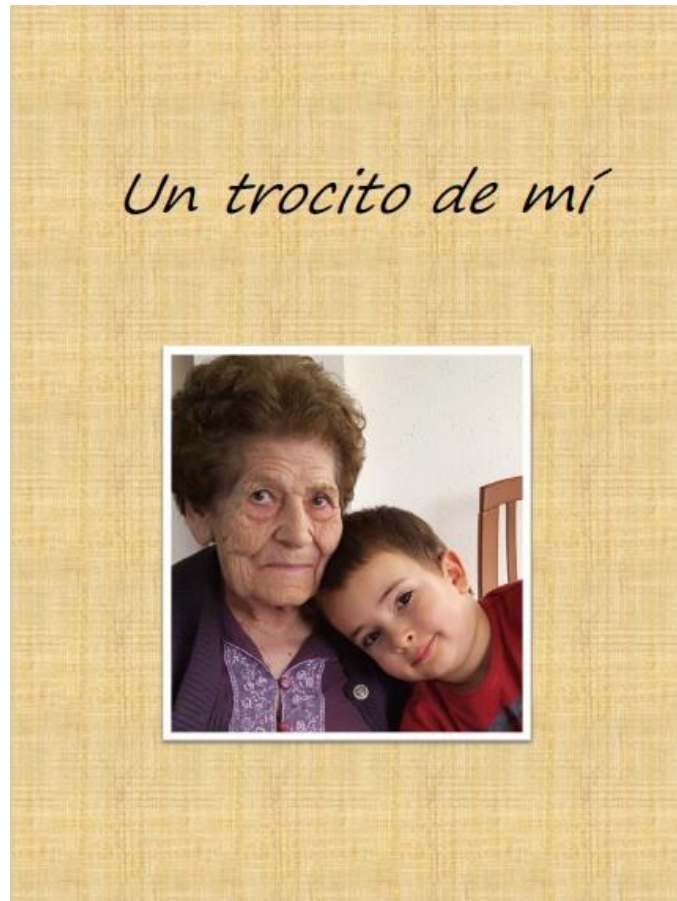
Les sessions s'han treballat a partir d'unes pautes establertes però sempre tenint en compte la flexibilitat i l'exposició de la vida de la persona.

El relat de vida des d'un principi es va concretar d'elaborar-lo en format llibre per motius d'interès personals de la protagonista, ja que era bastant difícil realitzar-lo digitalment en vídeo.

L'elaboració del relat s'ha treballat a partir de la selecció de fotografies sobretot per part de la filla, les quals han ajudat a recordar moments i formar el propi relat de vida.

En aquest cas, per motius de dificultat la filla ha tingut un pes més important en quant a la presa de decisió i exposició del disseny.

El relat es troba adjuntat al final del treball. A continuació es troba la portada del relat de vida.

FAMÍLIA 4:

Finalment, en la quarta família s'ha treballat a partir de 9 sessions, 2 primeres de presentacions i entrevistes inicials, les 5 següents a nivell conjunt, i les altres de conclusions i entrevistes finals.

Per motius de necessitat de la persona resident, el relat de vida s'ha treballat en format digital de vídeo a partir de l'exposició de fotografies i escolta de la veu de la protagonista, ja que és una eina d'ajuda a la protagonista per recordar amb més facilitat la seva vida.

S'ha desenvolupat el relat a partir de la selecció de fotografies triades per part dels seus familiars, la filla i la neta, les quals han ajudat a recordar moments i formar el propi relat de vida juntes, per ajudar a recordar a la protagonista de la història.

El vídeo es troba adjuntat amb un CD, al final del treball.

12. APRENTATGES OBTINGUTS

Durant els 4 anys de la realització del grau he anat adquirit certs coneixements que avui en dia m'han ajudat a desenvolupar la tasca com educadora social, i sobretot a l'elaboració del treball final de grau, *Cercle de Relats*.

Han sigut uns anys d'adquisició d'aprenentatges que tard o d'hora es necessitaran portar a la pràctica.

En primer lloc, les assignatures que m'han portat a reflexionar han estat sobretot una de primer any, *Educació Social: Interrogants i reptes de futur*, la qual hem va portar a plantejar molts aspectes a tenir en compte sobre l'educació social i la meva futura tasca professional.

A més, la *d'àmbits professionals actuals i emergents*, dirigida a fer una mirada ampla als diferents contextos i grup de persones on s'endinsa l'educació social.

Més endavant, les que m'han ensenyat a plantejar, desenvolupar, i dissenyar projectes, han estat la de *disseny i innovació de l'acció socioeducativa*, *acció socioeducativa en situacions d'inclusió i exclusió social*, i la més important que ha marcat més en tota la carrera, *investigació socioeducativa* que ha estat encaminada a la concepció del treball final de carrera i on s'ha adquirit molts aprenentatges i competències sobre el procés d'investigació i el disseny d'un projecte com aquest present treball.

Tot i així, *Cercle de Relats* s'ha dirigit a un grup de persones de les quals no ha estat molt visible dins el grau, i per tant s'ha anat aprenent a partir de la recerca i pràctica constant.

13. AUTOAVALUACIÓ

GRAELLA D'AUTOAVALUACIÓ DEL TFG

FASES	ASPECTES AVALUABLES	NOTA
PROCÉS	Elecció del tema i plantejament clar del treball a desenvolupar	10
	Anàlisi de l'estat de la qüestió	9
	Viabilitat i organització del pla de treball	9
	Dificultats per al desenvolupament del treball	9
	Assistència a les sessions grupals	10
	Assistència a les tutories individuals	10
	Presentació dels treballs parcials	10
ASPECTES FORMALS	Presentació formal general del treball	9
	Adequació a l'estructura proposada	9
	Bona redacció, ortografia i sintaxi	9
	Les cites i la bibliografia adequades i ben referenciades	9
ASPECTES QUALITATIS I DE CONTINGUTS	Lògica interna del treball i coherència textual i reflexiva	9
	Claredat i rigor en desenvolupament del treball	9
	Fonamentació teòrica rigorós	9

	Fonamentació pràctica rigorosa	9
	Aportacions pròpies originalitat i creativitat	10
Nota global del treball		9